Inspectoratul Şcolar Judeţean Bihor
Casa Corpului Didactic a Judeţului Bihor

Dascălul creştin

Revista educatorilor creştini

Anul VII, Nr. 12/ ianuarie 2016

Inspectoratul Şcolar Judeţean Bihor

Casa Corpului Didactic a Judeţului Bihor

Dascălul creştin

Revista educatorilor creştini

Apare cu binecuvântarea

Preasfinţitului Părinte Sofronie,

Episcopul Oradiei

ISSN 2069 - 3370

Editura *Didactica militans*

Casa Corpului Didactic Bihor

Oradea, 2016

Colectivul de redacţie:

Preşedinte de onoare:
Preasfințitul Părinte Dr. Sofronie Drincec, Episcopul Oradiei

Preşedinte:
Pr. Prof. Florin Negruțiu

Vicepreşedinte:
Prot. Prof. Radu Rus

Secretar:
Pr. Prof. Dorel Leucea

Membri:
Prof. Niculina Mihuț
Prof. Călin Perțe
Prof. Vasile Juncu

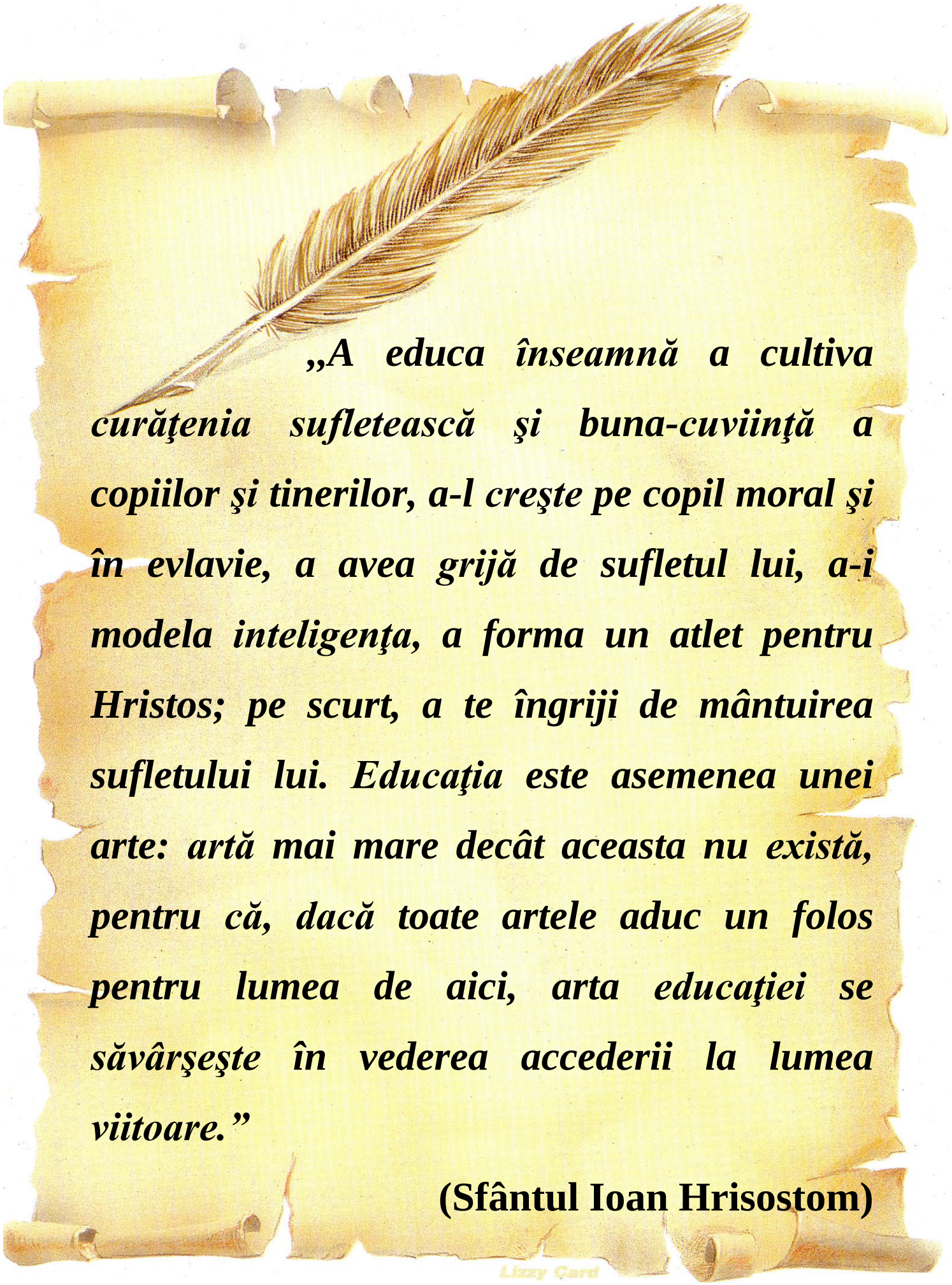

„A educa înseamnă a cultiva curăţenia sufletească şi buna-cuviinţă a copiilor şi tinerilor, a-l creşte pe copil moral şi în evlavie, a avea grijă de sufletul lui, a-i modela inteligenţa, a forma un atlet pentru Hristos; pe scurt, a te îngriji de mântuirea sufletului lui. Educaţia este asemenea unei arte: artă mai mare decât aceasta nu există, pentru că, dacă toate artele aduc un folos pentru lumea de aici, arta educaţiei se săvârşeşte în vederea accederii la lumea viitoare.”

(Sfântul Ioan Hrisostom)

Cuprins:

Gomboș Stelian Titus (Secretariatul de Stat pentru Culte)
Necesitatea religiei și a educației religioase 6

Antoci Genoveva (Liceul Teoretic *„Vasile Alecsandri”* Săbăoani, jud. Neamț)
Educația în viziunea Sfântului Ioan Gură de Aur 9

Ardelean Daniel (Școala Gimnazială Nr. 1 Batăr)
Necesitatea religiei și a educației religioase 11

Balogh Marioara (Liceul Teoretic *„Nicolae Jiga”* Tinca)
Nicolae Jiga – personalitate marcantă a liceului tincan 15

Bicăzan Floarea (Universitatea *„Aurel Vlaicu”* Arad)
Poezia tradiționalistă – model pentru școala de mâine 18

Ciocănel Cristina (Școala Gimnazială *„Gheorghe Lazăr”* Corbu, jud. Constanța)
Formarea de competențe prin valorificarea activităților extrașcolare/ extracurriculare 25

Marian Rodica (Liceul Teoretic *„Onisifor Ghibu”* Oradea)
Crăciunul, prilej de bucurie sfântă 31

Nojea Traian (Liceul Vocațional Pedagogic *„Nicolae Bolcaș”* Beiuș)

Biserica Ortodoxă Română în Uniunea Europeană. Probleme și perspective (III) 34

Tomescu Ioana (Colegiul Tehnic *„Traian Vuia”* Oradea)

Obiceiuri și tradiții din zona Beiușului, însuflețite de amintirile copilului de odinioară 43

Urdea Ramona Maria (Liceul Ortodox *„Episcop Roman Ciorogariu”* Oradea)

Tudor Arghezi – între credință și tăgadă 46

Norme tehnice de redactare a materialelor destinate publicării în revista „*Dascălul creştin*” 52

Despre primenirea duhovnicească a tinerilor în Hristos, prin Biserică...

Prof. *Stelian Titus Gomboş*
Secretariatul de Stat pentru Culte

Pe tot parcursul vieţii pământeşti trebuie să trăim cu credinţa şi convingerea că în Biserică toţi suntem tineri, căci una este vârsta tinereţii – cu aspiraţiile şi asperităţile ei inerente şi fireşti – şi altceva înseamnă a fi tânăr şi receptiv din punct de vedere spiritual, adică în stare să primeşti mereu noi impulsuri, care te îmbogăţesc şi te împlinesc duhovniceşte!...

Tinerii vin întotdeauna cu prospeţimea şi sinceritatea lor în modul de a aborda adevărurile vieţii, ceea ce ar putea fi un important ajutor acordat societăţii pentru a se putea elibera de servituţile dedublării. Puritatea, curăţia, sinceritatea, spontaneitatea şi curajul tinerilor în analizarea, cu multă obiectivitate şi imparţialitate, a problemelor lumii post - moderne pot veni în sprijinul maturilor şi al vârstnicilor – care sunt generaţii rănite de atâtea experienţe negative şi dureroase. Aceştia, la rândul lor, i-ar putea apăra pe tineri de a mai trece din nou prin astfel de experienţe!...

Tinerii trebuie să fie chemaţi să facă parte din viaţa de zi cu zi a slujirii Bisericii, căci fără ei cu siguranţă că multe aspecte ale împlinirii şi înaintării misiunii în social, de pildă, s-ar face cu mai multă dificultate!... Ei trebuie să vină la un soroc firesc al existenţei în cetatea creştină şi-n Biserică, cu un „snop" şi un „buchet" de fapte strâns legate cu firul de cicoare al dragostei de Dumnezeu şi de semeni şi să ni se prezinte ca parte a întregului Ecleziei!...

Tinerii, cu a lor tinereţe spirituală – care trebuie să fie o stare a „duhului" iar nu doar a vârstei, sunt chemaţi să reevalueze atitudinea apologetic–mărturisitoare şi misionară în aceste vremuri de acţiuni prigonitoare, concertate împotriva Bisericii într-un număr mare şi variat dintre care amintim câteva cum ar fi: desacaralizarea, secularizarea şi laxismul religios, arghirofilia şi hedonismul precum şi iconoclasmul post-modern, cu care ne confruntăm în aceste zile!... Toate acestea duc la înmulţirea păcatului şi a patimii, care ajung să fie considerate drept „fireşti" şi „normale" ori ele, de fapt, ne secătuiesc şi ne vlăguiesc, din punct de vedere duhovnicesc!... Pentru combaterea acestora este nevoie de canalizarea tuturor energiilor sufleteşti şi trupeşti ale omului, cu mult discernământ, bineştiind că cei cu care ne luptăm sunt fără de trupuri, răcnind ca un leu căutând pe cine să înghită, şi să facem toate acestea convinşi fiind că suntem membrii Bisericii lui Hristos, pe care, potrivit asigurărilor Sale, nici porţile iadului nu o vor birui!...

Vorbind, aici, de primenirea duhovnicească, ne referim la purificarea noastră duhovnicească ce trebuie să urmeze şi să împlinească, în mod integral, învăţătura Bisericii lăsată nouă moştenire de către Mântuitorul Iisus Hristos, Care, prin glasul Scripturii şi al Sfinţilor Părinţi, ne arată nouă calea (unică şi autentică) ce duce la mântuire, parcurgând drumul de la „Chip" la „Asemănare", adică de la „Biserica luptătoare" spre „Biserica Triumfătoare" a Împărăţiei celei veşnice a Cerului, care nu este din lumea aceasta (a păcatelor) dar este pentru lumea aceasta (a păcătoşilor)!...

Propovăduirea şi mărturisirea noastră nu trebuie să fie una de „ghetou" ci una săvârşită în tot locul şi în tot ceasul, cu timp şi fără timp, pentru a ajunge la o curăţire şi o desăvârşire a lăuntrului nostru şi al interiorului sufletesc al aproapelui nostru, oricare sau ori de unde ar fi acesta!.. Zic toate acestea pentru că, mai nou, observ o stare de instaurare a ispitei şi a păcatului comodităţii, a triumfalismului şi a autosuficienţei, toate fiind mânate de păcatul orgoliilor personale, adică a mândriei şi a slavei deşarte!... Energia rămasă după toată răvăşirea noastră moral-duhovnicească, o epuizăm prin provocarea şi alimentarea patimii curiozităţii, a vanităţii, a satisfacerii plăcerilor şi a păcatelor de tot felul, după care ajungem la deznădejdea celui prins cu geanta de droguri, ori la cea a sinucigaşului – toate acestea din cauza diavolului care a reuşit să ne înrobească, din punct de vedere psihic, moral-duhovnicesc, sufletesc şi trupesc prin anihilarea pazei asupra celor cinci simţiri!...

Tendinţelor bine cunoscute de instituţionalizare sau elitism, tinerii creştini trebuie să le opună smerita participare la suferinţele, încercările şi bucuriile celor mulţi, acceptând să aibă puterea, dreapta socoteală şi capacitatea de a dori să rămână mereu tineri, pentru a avea interesul şi entuziasmul de a fi permanent în comuniune cu oamenii, în şi prin Biserică!...

În tot acest răstimp acordat, din bunătate divină, dobândirii mântuirii noastre, trebuie să învăţăm foarte multe lucruri, în primul rând că nu suntem niciodată singuri, că Dumnezeu este mereu asupra fiecăruia dintre noi; să învăţăm că trebuie să fim recunoscători celor care ne-au învăţat, ne-au îndrumat şi ne poartă de grijă şi să nu-i judecăm pe cei care nu au putut fi alături de noi atunci când aveam nevoie!...

Întâlnim, deseori, foarte multe categorii de tineri: unii smeriţi, alţii orgolioşi sau nerăbdători, unii foarte entuziaşti alţii foarte timizi, cu prejudecăţi ori fără, şi fiecare vine cu viaţa sa personală şi cu o anumită personalitate la care noi (acolo unde este cazul) suntem chemaţi să contribuim la încreştinarea, la catehizarea, la împlinirea sau la desăvârşirea acesteia, având convingerea fermă că toţi vor dobândi - în timp - ceva comun, şi anume dragostea pentru Iisus Hristos şi pentru aproapele, dragoste care trebuie să se materializeze în fapte concrete. Pot părea cuvinte mari, însă credem că fiecare dintre cei care aspiră la înfăptuirea şi împlinirea acestui deziderat sacru păstrează mereu rugăciunea pe care o spunem ca un salut: „Doamne Ajută!"

Cu toţii suntem pelerini pe faţa acestui pământ şi, iată, ne-am oprit, în aceste zile şi vremuri, la tinerii, mereu alţii, care vor prelua pe mai departe activităţile şi acţiunile Bisericii şi vor creşte şi ei, aşa cum am crescut şi noi, vor zâmbi şi ei aşa cum am zâmbit şi noi, vor (de)săvârşi mereu noi şi folositoare fapte, şi, astfel, societatea creştină ori încreştinată va avea în viitor familii credincioase şi monahi adevăraţi; rugându-ne ca toate să se întâmple cu voia lui Dumnezeu şi cu nădejdea că vor fi spre mântuire!...

Educația în viziunea Sfântului Ioan Gură De Aur

Prof. *Genoveva Antoci*
Liceul Teoretic *„Vasile Alecsandri”* Săbăoani, jud.Neamț

Frumosul cognomen ce i-a fost atribuit sfântului Ioan Hrisostom, acela de „Gură de Aur”, exprimă la superlativ elocvența și numărul mare de lucrări care îi aparțin. Sfântul Ioan Gură de Aur este singura personalitate a Bisericii care analizează problema educației în toată complexitatea ei, de altfel și marii dascăli precum, Sf. Vasile cel Mare, Sf. Grigore de Nyssa, Sf. Augustin, au dezbătut în lucrările lor această problemă a educației.

Este autorul unei lucrări, unice în felul ei, atât prin planul său cât și prin ideile sale, un adevărat tratat despre educația copiilor, cea dintâi lucrare de pedagogie creștină pe care o are literatura bisericească, intitulată ***Despre slava deșartă și cum trebuie să-și crească părinții copiii.*** Acest discurs, unic în felul său, rostit de Sfântul Ioan Gură de Aur probabil între 393 – 394, pe când era preot în Antiohia, are două teme pe care le dezvoltă în părți inegale. Prima parte critică „slava deșartă” a celor care susțineau spectacolele și jocurile publice din Antiohia, doar de dragul faimei și a elogiilor primite din partea comunității, sfârșind adeseori în sărăcie și dispreț, iar în partea a doua, și cea mai substanțială a discursului, este dedicată temei educației copiilor de la naștere și până la căsătorie.

Ca un maestru în morală, Sfântul Ioan Gură de Aur găsește originea răului de care suferea societatea timpului său în lipsa educației sănătoase a copiilor. Voi exemplifica prin câteva citate:

„Din lipsa de educație a copiilor vin morțile timpurii, bolile grozave care stăpânesc pe părinți și pe copii, de aici pagubele, tulburările și miile de rele”[1].

Un copil fără educație „este dușman și vrăjmaș comun al tuturora și al lui Dumnezeu și al naturii și al legilor și al vieții de obște a noastră a tuturor”[2].

Se poate observa din aceste exemple, că Sfântul Ioan consideră problema educației o problemă a societății, *„a vieții de obște, a noastră a tuturor”*, viața obștii bine legată de Dumnezeu și de natură este cea care motivează, care o justifică.

În programul său, Sfântul Ioan afirmă că educaţia în familie începe încă în perioada de mic copil, astfel că familia constituie locul şi leagănul educaţiei. La această vârstă face referire și

[1] Sf. Ioan Hrisostom, tom XL VII – LXIV in J.-P. Migne(MG 47,col.354), Patrologie greaca(PG), 167 VOL., Paris, 1857-1866
[2] MG, 54, col. 598

pedagogul Pestalozzi, când a afirmat că *„Iisus Hristos a fondat opera moralității pe demnitatea divină și natura omenească din copii”*.[3] Prin urmare, familia este cel dintâi şi cel mai de seamă factor în procesul educaţional. Familia are dreptul şi datoria unei educaţii morale, etice şi religioase, este locul în care are loc educarea integrală a copiilor.

Rolul principal în realizarea educației îl au părinții, care trebuie să procedeze precum pictorii și sculptorii. *„Dați-vă osteneala* – ne învață Sfântul Ioan – *ca să construiți lui Dumnezeu minunate statui: observați și darul pe care-l au de la natură spre a-l dezvolta, dar și cusurul de la natură spre a-l îndepărta”.*

Sfântul Ioan propune Sfânta Scriptură drept conţinut educaţional, mereu actual şi adecvat fiecărei vârste spirituale sau intelectuale în parte. Cuvântul lui Dumnezeu rămâne răspunsul veşnic mulţumitor pentru toate solicitările venite în împrejurările concrete ale vieţii, şi deşi rămâne în chip unitar se adresează fiecărui participant al actului educaţional, potrivit particularităţilor proprii, deoarece reprezintă mesajul lui Dumnezeu adresat fiecăruia dintre noi.

Pornind de la comparaţia pe care sfântul Ioan o face între sufletul copilului şi o cetate, în care cetăţenii – în cazul nostru cuvintele – intră şi ies prin cele cinci simţuri. Conştientizând că orice cuvânt lucrează în sufletul copilului aşa cum hrana acţionează în trup, putând face bine sau rău, sfântul Ioan oferă o importanţă covârşitoare lucrării cuvântului lui Dumnezeu.

Ideile sfântului Ioan sunt extrem de actuale şi dacă ne gândim la educaţie. La fel ca în vremea sa, şi astăzi părinții – educatorii, pierd uneori din vedere cea mai importanta sursă a educaţiei şi anume cuvântul lui Dumnezeu. Orice carte sau manual care urmăreşte într-un fel sau altul educarea copiilor sau a tinerilor, se fundamentează pe o viziune pur omenească şi de aceea utilitatea sa se opreşte într-un anume punct, iar conţinutul este supus mereu schimbărilor. Acest neajuns poate fi împlinit dacă înţelegem educaţia, aşa cum a privit-o sfântul Ioan Gură de Aur, ca o acţiune firească, derivată din responsabilitatea părintelui sau a educatorului, care nu exclude conţinuturile educaţiei profane, dar care este fundamentată pe valorile religioase, singura sursă care poate oferi o călăuzire adecvată atât pentru viaţa aceasta, cât şi pentru cea viitoare.

Bibliografie:

C.Cucoș - *Educația religioasă, repere teoretice și metodice*, Ed. Polirom, 1999,Iași,

C. Maria Bolocan – *Catehetica și didactica religiei*, Ed. Sf. Mina, 2008, Iași

Necesitatea religiei și a educației religioase

Prof. *Daniel Ardelean*
Şcoala Gimnazială Nr. 1 Batăr

Educaţia este un fenomen ontic ce fiinţează în cadrul sistemului social. Ea poate fi concepută într-un mod mai extins ca o întâlnire între individ şi societate, şi întreaga viaţă socială poate fi marcată de acest proces permanent[1].

Educaţia se desfăşoară în cadrul societăţii şi acţionează asupra formării şi consolidării personalităţii umane.

Se ştie faptul că dezvoltarea psihică este rezultatul interacţiunii dintre factorii interni şi externi. Se consideră că în cadrul acestor factori educaţia are rolul preponderent datorită specificului acţiunii sale ce se manifestă nu numai direct ci şi indirect prin intermediul celorlalţi factori[2].

Educaţia religioasă este una din componentele actului educaţiei, alături de educaţia intelectuală, educaţia civică, educaţia estetică, educaţia profesională şi educaţia fizică.

Religia este deodată cu omul şi necesitatea educaţiei religioase este condiţionată de necesitatea religiei în viaţa omului.

Dimensiunea religioasă face parte din istoria culturii şi civilizaţiei umane, iar faptele şi expresiile religioase, consemnate de-a lungul istoriei în diverse forme, precum credinţele şi practicile rituale, fac parte din patrimonial umanităţii. Dacă s-ar respinge sau înlătura această dimensiune religioasă din perimetrul pedagogic, aceasta ar echivala cu un "analfabetism religios" ale cărui consecinţe s-ar răsfrânge nefast asupra formării omului în societatea de astăzi[3].

Ca disciplină de învăţământ, religia îndeplineşte rolul unui liant între disciplinele care l-au pierdut ori l-au exclus pe Dumnezeu din conţinuturile lor. Învăţând religia, elevii vor înţelege mai bine scopul vieţuirii omului în lume şi îşi vor explica toate fenomenele ce se petrec în jurul lor, deoarece religia îl formează pe om pentru sine, dar şi pentru societate. Aceasta trebuie să fie studiată la diferite niveluri pentru că dezvolatrea psiho-fizică durează până la finalizarea liceului şi influenţează modul de gândire şi formarea spirituală a viitorului om matur[4].

---

[1] Ioan Nicola, *Tratat de pedagogie şcolară*, Ed. Aramis, Bucureşti, 2003, pp. 18-19.
[2] *Ibidem*, pp. 103-104.
[3] *Ibidem*, p. 236.
[4] Pr. Prof. Dr. Sebastian Şebu, *Metodica predării religiei*, Ed. Reîntregirea, Alba-Iulia, 2000, p. 19.

Religia este o necesitate a naturii umane, nu numai o poruncă divină, deoarece numai în El şi prin El omul poate să ajungă la scopul final al existenţei sale –desăvârşirea şi poate afla răspunsuri la multe întrebări sau probleme la care ştiinţa a rămas neputincioasă.

Ştiinţa şi religia se află în relaţie de complementaritate. Cele mai complexe şi mai rafinate concepte teoretice asupra fiinţei umane duc spre adevărul fundamental potrivit căreia ea este rezultanta osmozei a două dimensiuni fundamentale: dimensiunea raţională şi dimensiunea spirituală. Fiecare din aceste dimensiuni îşi are funcţiile sale şi numai atunci când se întâlnesc şi se întrepătrund, fiinţa umană se află în plenitudinea existenţei sale. Reiese de aici că fiinţa umană se raportează atât la lumea din afară, cât şi la lumea sa proprie prin cunoaştere şi credinţă[5] .

Ştiinţa şi religia se află într-o relaţie de complementaritate şi prin modalităţile lor de raportare la lume, cunoaştere şi revelaţie. Dacă prin ştiinţă, omul înzestrat cu raţionalitate, se raportează la realitatea factuală, prin religie, înzestrat fiind cu instrumentele revelaţiei, trăirii şi simţirii, omul se orientează spre transcendent, spre acel ceva"dincolo", care îi permite în acest fel o viziune integrală ce cuprinde deopotrivă atât caracteristicile "profanului", cât şi pe cele ale "sacrului"[6].

Antropologia modernă numeşte omul "animal religios", considerând astfel ca element definitoriu ce deosebeşte pe om de animal, religia. Acest deziderat pare a fi veridic, deoarece religia e o proprietate ce aparţine exclusiv sufletului omenesc. Potrivit psihologiei moderne, nu există idei înnăscute, ci numai dispoziţii originare în om, în chip virtual, care se actualizează sub influenţa impresiilor dinafară şi a dezvoltării conştiinţei de sine şi de lume. Astfel, ideea de Dumnezeu şi de religie este înnăscută spiritului omenesc în acelaşi fel ca şi legile fundamentale ale cugetării sănătoase, ale Logicii. Deci, ceva religios, există înnăscut în noi, dar aceasta nu este o idee, ci numai o nemulţumire adâncă, nesatisfacerea sufletului uman de către nimic mărginit, şi aspiraţia vie, impulsul către ceva mai înalt, necondiţionat, veşnic, ca şi putinţa de a pătrunde în infinit, care este necondiţionat şi veşnic[7].

Psihologia contemporană numeşte impulsul către ceva mai înalt, trebuinţă religioasă, iar filosofia îl numeşte "instinct metafizic", vorbindu-se astfel despre un "apriorism logic" şi de un "apriorism psihologic " al religiei.

Apriorismul logic indică faptul că religia e un dat al vieţii noastre sufleteşti, care ne impune să găsim fenomenalităţii un sens prin raportare la ceea ce este transcendent şi etern. Raţiunea omenească, pentru a putea valorifica existenţa sub raport ştiinţific, moral şi estetic, presupune

---

[5] Ioan Nicola, *op. cit.*, p. 238.
[6] *Ibidem*, pp. 238-239.
[7] Pr. Ioan Bunea, *Valoarea educativă a religiei*, în rev. Revista Teologică, anul XXXIV, nr. 9-10/1944, pp. 419-420.

necesitatea unei realităţi obiective a divinităţii, care să garanteze realizarea acestor valori raţionale. Astfel, religia e condiţia culturii şi norma apriorică a spiritualităţii şi umanităţii[8].

Apriorismul psihologic al religiei consideră religia ca o categorie psihică a omului, adică religia face parte din structura fiinţei sufleteşti a omului încă de la cele dintâi manifestări ale vieţii, ca sentiment religios primar, ce n-a fost creat prin derivare din alte sentimente, pe cale evolutivă sau socială. Partea care scapă înţelegerii logice este elementul sacrului, element ce se întrevede ca teamă sfântă, similară cu cutremurul pe care-l simte creatura faţă de Ziditor, cu umilinţa sau cu adoraţia în faţa Creatorului[9].

Trebuinţa sau predispoziţia religioasă fiind înrădăcinată în fibrele vieţii omeneşti, rezultă că ea trebuie satisfăcută, creându-se climatul prielnic unei dezvoltări rodnice. Misiunea educaţiei este de a revela şi de a fructifica crâmpeiele de nobleţe cu care omul vine pe lume la naştere. Îi revine educaţiei marea datorie de a afla mijloacele cele mai eficace, cu ajutorul cărora omul să-şi cizeleze această armătură nobilă, pentru a putea subjuga ferocitatea ce se luptă să ajungă să domine fiinţa umană[10].

În procesul de dezvoltare, cristalizare şi potenţare a viabilităţii religiozităţii din om, rolul hotărâtor îl au mediul familial, social şi cosmic, precum şi frământările sufleteşti întervenite în viaţa individului.

Marele teolog, Păr. Prof. Dr. D. Stăniloaie vorbind despre proveniența credinţei, atât sub aspectul conţinutului, cât şi privită ca act, afirmă că aceasta nu se dobândeşte şi nu se dezvoltă decât printr-un om sau printr-o societate care o mărturiseşte. Referindu-ne la sufletul receptiv al copiilor, vom înţelege ce înrâurire puternică au părinţii, prin sfaturile lor, atitudinea şi prin religiozitatea sau ireligiozitatea lor, în educaţia religioasă a copiilor. Credinţele religioase trec de la părinţi la copii ca o comoară de mare preţ, altoindu-se pe fondul imaculat al capacităţii lor morale naturale[11].

Şcoala contribuie şi ea la clarificarea şi conturarea noţiunilor religioase, îmbogăţind credinţa în conţinutul ei şi creând un reazăm trăirilor religioase de mai târziu. Biserica adaugă vieţii religioase ţinuta de gravitate şi fast, atmosfera de sfinţenie şi mister[12].

Cât priveşte mediul cosmic, acesta îşi are şi el partea lui în dezvoltarea religiozităţii, prin frumuseţea, armonia şi finalitatea naturii, dar şi prin evenimentele grandioase ce se perindă în cadrul lui[13].

---

[8] *Ibidem,* pp. 420-421.
[9] *Ibidem***,** p. 420.
[10] *Ibidem,* p. 422.
[11] *Ibidem*.
[12] *Ibidem,* p. 423
[13]*Ibidem***,** p. 423.

Religia are o latură subiectivă şi una obiectivă. Partea subiectivă este dată de ceea ce se simte, de trăirea sentimentului religios, iar partea obiectivă este dată de învăţătura de credinţă, de ceea ce se învaţă. Pentru realizarea laturii obiective fără de care latura subiectivă nu are valoare, s-a reintrodus religia ca disciplină de învăţământ.

Fiind o necesitate a firii umane, celor care cred în Dumnezeu, religia le aduce încredere în mila şi ajutorul divin, dar şi nădejdea dobândirii vieţii veşnice. Acelora care încă nu cred în Dumnezeu, Religia le oferă răspunsul la frământările fundamentale ale vieţii şi le arată ce a adus religia creştină în lume: credinţa mântuitoare în Domnul Iisus Hristos, concepţia creştină despre lume, om şi viaţă veşnică, libertatea de a săvârşi binele, comuniunea sfinţilor, Cartea vieţii-Biblia, Biserica –aşezământ al mântuirii, aşezămintele sociale, şcoli întemeiate prin Biserici, dezvoltarea culturii, precum şi un nou sistem pedagogic[14].

[14] Pr. Prof. Dr. Sebastian Şebu, *op. cit.*, p. 19.

Nicolae Jiga – prsonalitate marcantă a liceului tincan

Prof. *Mărioara Balogh*
Liceul Teoretic *„Nicolae Jiga”* Tinca

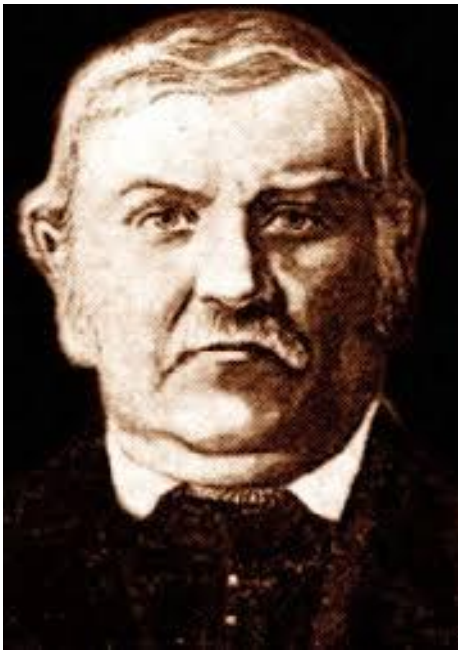

În perioada 2-5 octombrie 2015 s-a sărbătorit a şaptea ediţie a zilelor liceului nostru, care poartă numele lui „Nicolae Jiga”. De ce octombrie? Pentru că este luna în care s-a născut cel care a dat numele acestei școli. S-au împlinit în acest an, 225 de ani de la nașterea lui Nicolae Jiga și 145 de ani de la moartea sa. În acest an zilele şcolii au coincis cu un proiect al Primăriei în parteneriat cu Primăria Jadany din Ungaria. În acest context au avut loc o serie de activităţi culturale desfăşurate de copiii din liceul nostru sub îndrumarea domnilor profesori. Au avut loc concursuri pe teme generale, prezentări de pliante, concursuri sportive, dansuri populare şi moderne.

În continuare am să prezint viaţa şi activitatea acestui om, care a avut un rol important pentru localitatea noastră. Nicolae Jiga nu este un mare descoperitor, nici un mare savant şi mult timp nimeni nu și-a mai amintit numele lui. A trăit şi a murit ca un om obişnuit. Şi totuşi...

Nicolae Jiga a fost negustor. A absolvit două clase primare şi a intrat ucenic să-şi câştige pâinea. Ba chiar și-a câştigat cu destulă trudă averea. Se ştie că oamenii care câştigă banii prin forţele lor ştiu să-i cheltuiască chibzuit. Şi totuşi, acest om care a avut familie şi 3 copii s-a gândit, la un moment dat, să rupă o parte din ceea ce avea familia şi copiii săi şi să facă şcoli şi biserici. Mintea şi sufletul fiinţei omeneşti.

În 1839 este numit inspector peste şcolile din Bihor, funcţie pe care o va deţine până în 1870. În această calitate, Jiga intră în contact cu realitatea dură a şcolilor româneşti, cu mizeria în care trăiesc elevii şi începe să acorde ajutoare, la început câte puţin, sub formă de mâncare şi haine, apoi cu sume tot mai mari destinate bisericii, şcolilor, culturii.

A construit pe banii săi turnul bisericii din satul natal, a cumpărat locul pe care se va ridica biserica ortodoxă română din Tinca, judeţul Bihor, şi a contribuit financiar la ridicarea acesteia. A sprijinit cu bani renovarea bisericii ortodoxe din Sârbi, judeţul Bihor. A ajutat anual câte 20 de tineri studenţi români ortodocşi cu câte 50 de florini anual. A contribuit cu bani la repararea de

biserici, a donat terenuri şi imobile către biserici şi şcoli, a înfiinţat un fond pentru ajutorarea românilor care nu aveau suficienţi bani pentru a-şi deschide o prăvălie, a susţinut tipărirea unor cărţi şi multe altele.

Cea mai importantă realizarea a lui Nicolae Jiga fost înfiinţarea unei fundaţii cu un capital de 40.000 florini, cu scopul de a asigura burse pentru studenţii români. În 1869 a mai înfiinţat o fundaţie, cu capital de 6.000 florini, dedicată susţinerii elevilor români de la liceul din Beiuş. Nicolae Jiga a luptat pentru copiii şi tinerii din şcoală. Pentru a încerca să dea o şansă celor care, poate, nu o aveau.

Moştenirea: Liceul Teoretic din Tinca, judeţul Bihor, poartă numele de "Nicolae Jiga". O stradă din centrul municipiului Oradea, judeţul Bihor, a fost denumită după numele lui Nicolae Jiga, precum şi o stradă din localitatea noastră.

Două rânduri pentru moştenirea lui Jiga. Poate vi se pare puţin. Şi mie mi s-a părut la început. Două rânduri pentru fapte înşirate de posteritate una după alta, dar care, luate rând pe rând, sunt sigură că au fost o luptă zilnică pentru acest om.

Dar adevărata moştenire a lui Nicolae Jiga sunt copiii şi tinerii unei şcoli care-i poartă numele. Astăzi vorbim foarte mult despre a da o şansă. Poate nici nu înţelegem, de multe ori, ce semnificaţie au aceste cuvinte. Ele au totuşi o semnificaţie. Atunci când ne este greu şi avem impresia că nu avem nicio şansă, să ne gândim că o avem pe aceea de a învăţa într-o şcoală adevărată şi că nu trebuie să o ratăm. Văd uneori cu tristeţe ca învăţătura nu mai reprezintă o valoare pentru oameni. Probabil pentru că nu ne imaginăm ce ar însemna dacă nu am avea parte de ea.

Se cuvine ca, an de an, să-l sărbătorim pe reprezentantul liceului nostru. Generaţii după generaţii de copii trebuie să afle că, dacă în Tinca avem astăzi un liceu, el are la temelia lui o părticică din numele unui om de mare valoare, pe care, datorită altor oameni de valoare, istoria nu l-a uitat.

Donaţia lui Nicolae Jiga pentru şcoala şi biserica din Tinca nu reprezintă cel mai important act filantropic al acestui om. Ea este una din multele fapte de bine pe care acest om uimitor pentru orice epocă le-a făcut. Acest om a avut o viziune şi viziunea lui nu a fost un sac cu bani ci şcoli şi biserici.

Elevii noştri trebuie să fie mândri că şcoala lor nu poartă un număr, ci un nume. Dacă cineva îi întreabă cine a fost Nicolae Jiga, ei trebuie să poată spune, cu mândrie, cine a fost şi de ce îi purtăm numele.

În memoria lui Nicolae Jiga şi a ceea ce a lăsat în urma sa, preotul paroh Iancu Ninel a oficiat un parastas de pomenire la Biserica Ortodoxă din Tinca, fiind omagiat ca un adevărat erou.

Poezia tradiționalistă – model pentru școala de mâine!

Prof. drd. *Floarea Bicăzan*
Universitatea *„Aurel Vlaicu”* Arad

Rezumat

Curentele literare născute la noi în ţară în perioada interbelică îşi regăsesc rădăcinile în scrierile primei jumătăţi a veacului al XIX-lea, cele ce au marcat fondarea viitorului edificiu al unei literaturi naţionale, originale şi unitare, menită să răspundă deopotrivă nevoilor spirituale ale populaţiei româneşti din principate şi din provinciile aflate la acea vreme sub stăpâniri străine. Că s-au numit „tradiţionalişti”, „gândirişti” sau „modernişti”, toţi aceşti truditori ai condeiului au fost legaţi organic de tematica propusă de înaintaşi, de istoria naţională, de folclorul şi tradiţiile noastre, de natură şi frumuseţile româneşti, astfel rămânând pentru noi profunde modele de urmat.

Cuvinte cheie: poezia tradiționalistă, istorie, tradiție națională, arhaic, religios.

Summary

The literary currents born in our country in the interwar period found its roots in the writings of the first half of the nineteenth century, which marked the foundation of the future building of a national , unitarian and original literature designed to meet the spiritual needs of the population both in the Romanian principalities and provinces at that time under foreign rule. Whether they were called "traditionalists", "thinkers" or "modernist", all these toilers of pen were organically tied to the theme proposed by the forerunners, by national history, by our folklore and traditions, by nature and our Romanian beauties and thus remain for us deep models to be followed.

Keywords: traditionalist poetry, history, national traditions, archaic religion.

O sinteză, întocmită de către criticii occidentali, privitoare la evoluţia istorice a literaturii în ţările central şi est-europene încearcă să creioneze un profil al „tradiţionalismului" zonei însă, în ce ne priveşte, îl asociază cu „orientalismul" provincial, de sorginte bizantină, cu alte cuvinte avem parte de o interpretare simplistă şi limitativă.

Dintr-o anume perspectivă, tematicile surprinse de autori ar face referire restrictiv, fie la universul pastoral, ancestral, imobil, limitat, „locul în care nu s-a întâmplat nimic", exemplificat prin poezia „Pe decindea Dunării" a lui Voiculescu, fie la pitorescul traiului rural, rudimentar al unor comunităţi, ca în nuvela „Împărăţia apelor", a lui Kesarion Breb, ori la glorificarea trecutului eroic, în acest caz ilustrat de nuvela „Creanga de aur" a lui Sadoveanu[1].

Este adevărat că pastelurile lui Alecsandri din epoca junimistă reprezintă structura în jurul căreia se vor edifica modelele clasice ale pitorescului poetic românesc, elemente ce vor inaugura etapa maturizării poeziei bucolice autohtone, ilustrate pregnant în creaţiile lui Coşbuc şi Eminescu, în ciuda diferenţelor de abordare tematică şi stilistică l-a care au apelat[2]. La fel de adevărat este şi faptul că evoluţia pastoralei româneşti este legată organic de aportul folclorului autohton, dinamică evidenţiată de Ion Pillat şi de alţi literaţi care definesc creaţia populară ca „prim clasicism românesc"[3].

Cu toate acestea, ar fi nedrept ca „tradiţionalismul" românesc să fie etichetat drept imobil, anchilozat, lipsit de diversitate sau reticent faţă de modernitate. De pildă, elementul ce ar putea fi surprins ca fiind definitoriu în arta poetică a modernistului Ion Barbu, în manifestarea ei arhetipală, ni-l indică chiar autorul. „Ceea ce ar putea fi numit modern în poeziile mele" – afirmă el – „nu este altceva decât veriga de legătură cu trecutul îndepărtat al poeziei"[4], adică Pindaricul, sau că „singura novaţie nu este decât o preexistentă cugetare, dar acum redescoperită"[5], ori că noul lirism restaurează „modelul doric (al lirei), echivalent cu simplitatea muzicii bisericeşti"[6].

Ar putea fi vorba de tematica dezrădăcinării, prezentă în creaţiile şi ea în tematica unor precursori „sămănătorişti", abordare ce exprimă, pe de o parte sentimentul apartenenţei la o lume ideală, armonioasă şi stabilă, iar pe de altă parte dorul după acest paradis pierdut, nostalgia

---

[1] Marcel Cornis-Pope, John Neubauer, *History of the Literary Cultures of East-central Europe*, Vol. 2, John Benjamins Publishing Co., Amsterdam, 2004, p. 239.

[2] Gabriela Danţiş, *Poezia bucolică românească*, Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 2000, p. 50.

[3] *Ibidem.*

[4] Ion Valerian, *De vorbă du domnul Ion Barbu*, în Ion Barbu, *Pagini de Proză*, (editor Dinu Pillat), Editura pentru Literatură, Bucureşti, 1969, p. 43.

[5] Ion Barbu, *Poezia leneşă*, în Ion Barbu, *Pagini de Proză*, (editor Dinu Pillat), Editura pentru Literatură, Bucureşti, 1969, p. 86.

[6] Ion Barbu, *Evoluţia poeziei lirice după E. Lovinescu*, în Ion Barbu, *Pagini de Proză*, (editor Dinu Pillat), Editura pentru Literatură, Bucureşti, 1969, p. 86.

inocenţei şi purităţii regăsite numai în ruralitate şi rusticitate, simţăminte complementare a căror prezenţă tangibilă inundă lirica lui Şt. O. Iosif şi Goga[7]. Ambii, români ardeleni, trăiesc şi expun în operele lor sentimentul de inadaptabilitate, ca efect imediat, deşi vieţuiesc şi se desăvârşesc profesional şi artistic printre românii din Regat.

S-a mai spus că „tradiţionaliştii" se mărginesc la reluarea temelor şi formelor lirice tradiţionale, adoraţii ale naturii ori ale istoriei naţionale, performând într-o măsură neînsemnată pe tărâmul inovării expresiei artistice[8]. În realitate, numai în aparenţă „tradiţionalismul" este opusul modernismului. În poezie acest curent este într-adevăr continuatorul tematicilor lirismului rural promovat în arta poetică a lui George Coşbuc şi Octavian Goga, ori cultivat în producţiile „semănătoriştilor", dar „tradiţionaliştii" ni le înfăţişează în veşminte noi, conforme cu moda timpului.

Nicolae Manolescu nu este de acord cu aceste critici, în opinia sa „tradiţionalismul nu e decât o formă de modernism (…) tradiţionalismul nu e convertirea semănătorismului; tradiţionalismul e un stil, o formulă inventată de poeţi moderni, ieşiţi adesea din şcoala simbolismului"[9].

O atare, paradoxală, configuraţie este generată de însăşi diversitatea direcţiilor literare care au contribuit la coagularea „tradiţionalismului", pentru că în esenţa sa, la fel ca şi „modernismul" – în analiza unor critici – nu se defineşte drept curent literar în sine, ci mai degrabă ca o expresie temporală ale unor stări de lucruri. „Poeţi care au fost socotiţi de unii tradiţionalişti au fost situaţi de alţii în categoria cealaltă, şi invers" – constată Manolescu, exemplificând în acest sens cu încadrările stabilite de către George Călinescu în privinţa lui Aron Cotruş şi G. Bărgăuanu, pe care ilustrul critic îi aşează în rândul moderniştilor[10].

O diferenţiere riguroasă va conduce inevitabil la o şi mai profundă şi mai precisă clasificare a actorilor prezenţi pe scena „tradiţionalistă". Astfel, se va contura o grupare a „tradiţionaliştilor" de factură religioasă, reprezentată de Vasile Voiculescu şi Nichifor Crainic, o alta a „tradiţionalismului decorativ", ilustrată **de** D. Ciurezu, Radu Gyr, G. Vania, V. Carianopol, N. Crevedia, Z. Stancu, una specială, a „ardelenilor", alcătuită din Ştefan Baciu, Aurel Marin, Vlaicu Bârna, Grigore Popa, Radu Brateş, Dimitrie Danciu, Lucian Valea, alta a „iconarilor" susţinută de I. Vesper, Traian Chelaru, Mircea Streinul, Teofil Lianu, E. Ar. Zaharia şi, în fine, cea a „ortodoxiştilor" alcătuită din Sandu Tudor, Paul Sterian, George A. Petre, alături de care ar putea fi înregistraţi „ortodoxiştii prin raliere", clasicizanţii, beneficiarii statului de colaboratori, precum

[7] Gabriela Danţiş, *op. cit.*, p. 73.
[8] Daniel Luca, *Dinamica prozei în perioada interbelică. Studii de literatură română*, Editura Lumen, Iaşi, 2009, p. 48.
[9] Nicolae Manolescu, *Metamorfozele poeziei*, Editura Timpul, Reşiţa, 1996, p. 25.
[10] Nicolae Manolescu, *Metamorfozele poeziei*, Editura pentru Literatură, Bucureşti, 1968, p. 43.

Tudor Arghezi, Ion Minulescu, Al. Philippide, Demostene Botez, Emil Isac, Ion Marin Sadovoanu, Ion Vinea etc., apoi prozatorii Cezar Petrescu, Gib I. Mihăescu, Mateiu Ion Caragiale, E. Bucuţa, Victor Ion Popa, N. M. Condiescu, Victor Papilian, Viintilă Horia, Olga Caba, dramaturgii Lucian Blaga, A. Maniu, Dan Botta, Ion Marin Sadoveanu, Victor Ion Popa, Vasile Voiculescu, Victor Papilian, ori filozofii, criticii, eseiştii, printre care se numără George Că1inescu, Mircea Eliade etc.[11].

În consecinţă, cele două mari direcţii, aparent antagoniste, „nu exprimă noţiuni estetice, nici curente literare care să se definească printr-o estetică şi stilistică proprie; mai degrabă ele exprimă o situaţie specifică a literaturii române din ultimele două decenii înaintea Primului Război Mondial şi din perioada interbelică" – opinează Alin Mihai Gherman[12].

La rândul său, el îşi argumentează afirmaţia prin prisma analizei multitudinii grupărilor literare ce s-au focalizat în jurul tematicii „gândiriste", începând cu posteritatea epigonică eminesciană şi mergând până la pleiada de autori care a gravitat în sfera unor periodice de profil, precum „Semănătorul", „Viaţa Românească" şi „Gândirea", urmând acelaşi algoritm, în structura intimă a modernismului pot fi regăsite elemente ce ţin de post-eminescianism, semănătorism, simbolism, suprarealism, avangardism interbelic, ori producţii ale unor publicişti care au colaborat cu eclecticele periodice „Revista fundaţiilor regale", „Adevărul literar şi artistic" sau „Viaţa Românească"[13].

În raport cu o sintagmă mai nouă, „tradiţionalismului" românesc s-ar încadra destul de bine conceptului „unităţii în diversitate", calitate care însă nu i-ar ştirbi autenticitatea şi ancestralitatea, cu toate că o parte din tematicile abordate de autorii „tradiţionalişti" îşi regăseşte paternitatea în poezia pastorală occidentală. Frescele zugrăvite în producţiile lor literare evocă imagini mitice ale „vârstei de aur", dominantele iluzoriei epoci fiind inocenţa, pacea, tihna şi belşugul[14].

Elogiul vieţii elementare, al pastoralului, exaltă în cuprinsul întregii creaţii poetice din perioada interbelică graţie inserţiei panteonului divinităţilor arcadice în existenţa mundană a spaţiului arhaic. Zeităţile se implică în vieţile oamenilor şi ale animalelor, le tutelează şi le ocrotesc destinele. Panteonul campestru, dominat de Pan, la Blaga[15], sau de Faun, la Virgil Gheorghiu, dincolo de a reprezenta numai o expresie a teluricului, întruchipează contopirea divinului cu creaţia, cu viaţa elementară[16].

---

[11] DumitruMicu, *„Gândirea" şi gândirismul*, Editura Minerva, Bucureşti, 1975.

[12] Alin Mihai Gherman, *O perspectivă ambiguă: Tradiţionalism şi modernism în literatura interbelică*, în *Annales Universitatis Apulensis*, Seria *Philologica*, tom 3, Universitatea „1 Decembrie 1918", Alba Iulia, 2005.

[13] *Ibidem*..

[14] Gabriela Danţiş, *op. cit.*, p. 15.

[15] George Gană, *Poezia lui Lucian Blaga*, în Lucian Blaga, *Opere*, vol. 1, Editura Minerva, Bucureşti, 1982, p. XXXIV.

[16] Gabriela Danţiş, *op. cit.*, p. 73.

În viziunea lui Blaga însă mitologia capătă o largă şi liberă interpretare, fidelă spaţiului arcadian, un univers în care întregul regn al creaţiei cosmice, om, animale, plante, vieţuiesc foarte aproape de fondul pur şi absolut al începuturilor[17]. Transpusă în spaţiul rural românesc, viziunea sa include toate elementele obârşiei noastre precreştine, împăraţi, urşi, păsări, balauri,care străbat un veritabil eden silvestru[18].

Ion Pillat, în schimb, mai ancorat „teluricului autohton" este încercat de nostalgia copilăriei pierdute. El dă frâu liber imaginaţiei elegiace prin rememorarea locurilor şi clipelor dragi, valori pe care le reactualizează pe calea sugestiei, inovând astfel un nou criteriu al poeticului[19].

Fidel admirator al cadrului artistic autohton, Ion Pillat rămâne un creator contemplativ, un credincios al clasicităţii româneşti, în special al lui Alecsandri, faţă de care nutreşte o statornică admiraţie. Amprenta clasicităţii îl marchează de la începutul formării sale şi îl va urmări constant de-a lungul întregului proces de maturizare şi perfecţionare pe care-l va parcurge[20].

În opera sa, raportul trecut-prezent este o reflecţie a „câmpului strămoşesc" de la Florica şi Miorcani, a locurilor de sorginte boierească, încărcate de plasticitatea înconjurătoare, de perfecţiunea formelor şi de echilibrul interior al lucrurilor[21]. „Pentru regiunile de altitudine ale versului *pillatian*, focarul de influenţă al filonului liric, personal, nu îl constituie unităţile disparate ale universului familiar (bunicul, bunica, via, casa părintească, amintirea, copilăria), ci un principiu de ordin general: mai întâi un raport cuprinzător pe scara timpului – trecut, prezent; prezentul imediat şi timpul în sine – apoi un raport de corespondenţă între micro şi macrocosm" – apreciază criticul Mircea Tomuş[22].

În cel priveşte pe Voiculescu, încă de la primele poezii îi poate fi sesizată preocuparea în a crea nuclee epice, înclinaţie ce anticipează interesul pentru proza fantastică pe care o va elabora mai târziu. În buna tradiţie a lui Coşbuc şi Alecsandri, poetul îşi construieşte relatarea epică a poemului „Din Ţara Zimbrului" în jurul unui personaj imaginar, alegoric, dar reprezentativ pentru tipologia eroului român al Primului Război Mondial[23].

Analiza creaţiei lui Vasile Voiculescu, realizată de Ileana Claudia Spineanu, gravitează în jurul idiostilului ce îmbracă atât de omogen întreaga operă a marelui om de cultură, încât o

---

[17] Gabriela Danţiş, *op. cit.*, p. 100.
[18] George Gană, *Opera literară a lui Lucian Blaga*, Editura Minerva, Bucureşti, 1976, p. 229.
[19] *Ibidem*, p. 73.
[20] *Visări păgâne* (1912), *Eternităţi de-o clipă* (1914), *Iubita de zăpadă* (1915), *Grădina între ziduri* (1919-1920), *Pe Argeş în sus* (1923), *Satul meu* (1925), *Biserica de altădată* (1926), *Întoarcere* (1927), *Limpezimi* (1928), *Caietul verde* (1932), *Scutul Minervei* (1933), *Poeme într-un vers* (1935), *Ţărm pierdut* (1937), *Balcic* (1940), *Umbra timpului* (1940) etc. Apud: *Ibidem*, p. 97.
[21] Mircea Tomuş, *Cincisprezece poeţi*, Bucureşti, Editura pentru Literatură, 1968, p. 132.
[22] *Ibidem.*
[23] Ion Apetroaie, *V. Voiculescu*, Editura Minerva, Bucureşti, 1975, p. 295.

abordare strictă numai a unuia dintre genurile literare exersate de scriitor ar conduce la sărăcirea nivelului de înţelegere a viziunii artistului[24].

El uimeşte auditoriul nu numai prin numărul mare de volume de poezie publicate[25], performanţă mai rar întâlnită în perioada interbelică[26], cât prin meşteşugul cu care îşi prezintă poezia, utilizând în acest scop modelele şi metodele învăţate de la înaintaşii maeştri ai breslei, Alexandru Vlahuţă şi Panait Cernea în tinereţe, Macedonski şi Alecsandri mai apoi, până la Eminescu, Topârceanu, Hogaş, Goga şi Coşbuc.

Dominanta primului volum de poezii este expresia unor reminiscenţe sămănătoriste, inspirate din condiţia satului natal, pierdut undeva într-un Bărăgan arhaic în aerul căruia mai plutesc încă reminiscenţe ale Evului Mediu timpuriu, ale vremurilor primilor creştini martiri. Scenografia este încărcată de belşugul primar „cu spor de flori şi ape, de pui şi miei molatici", de „gunguritul hulubilor" ce umplu crângul, de îndumnezeirea ce-şi face simţită prezenţa prin darurile sale[27]. „Poetul cânta satul, «casa noastră, tihnită-n rost şi-n robot», cu prisacă şi bătătură plină de pelin, izmă, cimbru şi rochiţa rândunelii, peisajul montan cu vulturi şi şoimi, într-o deplină familiaritate cu cerul şi într-o ţinută etică în stare să acorde atenţie şi spinilor, «copiii vitregi, oropsiţi ai firii»" – subliniază Alexandru Piru[28].

Propriul stil al poetului începe să se impună odată cu volumul „Poeme cu îngeri", iar nevoia de novaţie îşi face simţită prezenţa în opurile „Destin" şi „Urcuş", ultimul dintre acestea de un rafinament aparte în ce priveşte arta imaginilor[29]. „Motivele tradiţionaliste revin, dar salvate oarecum de idilismul lor iniţial printr-o cufundare organică în complementaritate. Sentimentul religios se interiorizează şi începe să nu mai fie exprimat discursiv, ci sub forme alegorice sau simbolice" – apreciază Ovidiu Crohmălniceanu[30].

Cu toate acestea Vasile Voiculescu se înfăţişează în lirica secolului al XX-lea – după cum afirmă şi Ion Rotaru – „drept un «religios-programatic, cel mai mare poet religios din literatura noastră, chiar dacă luăm în seamă – la locurile istorice ştiute – pe Dosoftei, pe Heliade Rădulescu, pe Nichifor Crainic ş. a.»"[31].

---

[24] Ileana Claudia Spineanu, *Stilul indirect liber în proza lui Vasile Voiculescu*, Editura Lumen, Iaşi, 2009, p. 17

[25] *Poezii* (1916), *Din Ţara Zimbrului* (1918), *Pârgă* (1921), *Poeme cu îngeri* (1927), *Destin* (1933), *Urcuş* (1937), *Întrezăriri* (1939).

[26] Elena Zaharia Filipaş, *Introducere în opera lui V. Voiculescu*, Editura Minerva, Bucureşti, 1980,p. 5.

[27] *Vasile Voiculescu, Tradiţionalismul*, în *Creştin ortodox*, din 13 iulie 2011.

[28] Mircea Tomuş, *op.cit.*, p. 154

[29] Mircea Braga, *V. Voiculescu în orizontul tradiţionalismului*, Editura Minerva, Bucureşti, 1984, p. 16.

[30] Ovidiu S. Crohmălniceanu, *Literatura română între cele două războaie mondiale*, vol. 2, Editura Minerva, Bucureşti, 1974, p. 313.

[31] Ion Rotaru, *O istorie a literaturii române*, vol. 3 (1944 – 1984), Editura Minerva, Bucureşti, 1987, p. 253.

Bibliografie:

1. Alin Mihai Gherman, *O perspectivă ambiguă: Tradiţionalism şi modernism în literatura interbelică*, în *Annales Universitatis Apulensis*, Seria *Philologica*, tom 3, Universitatea „1 Decembrie 1918", Alba Iulia, 2005.

2. Daniel Luca, *Dinamica prozei în perioada interbelică. Studii de literatură română*, Editura Lumen, Iaşi, 2009.

3. Dumitru Micu, „*Gândirea" şi gândirismul*, Editura Minerva, Bucureşti, 1975.

4. Elena Zaharia Filipaş, *Introducere în opera lui V. Voiculescu*, Editura Minerva, Bucureşti, 1980.

5. Gabriela Danţiş, *Poezia bucolică românească*, Editura Univers Enciclopedic, Bucureşti, 2000.

6. George Gană, *Opera literară a lui Lucian Blaga*, Editura Minerva, Bucureşti, 1976.

7. George Gană, *Poezia lui Lucian Blaga*, în Lucian Blaga, *Opere*, vol. 1, Editura Minerva, Bucureşti, 1982.

8. Ileana Claudia Spineanu, *Stilul indirect liber în proza lui Vasile Voiculescu*, Editura Lumen, Iaşi, 2009.

9. Ion Apetroaie, *V. Voiculescu*, Editura Minerva, Bucureşti, 1975.

10. Ion Barbu, *Evoluţia poeziei lirice după E. Lovinescu*, în Ion Barbu, *Pagini de Proză*, (editor Dinu Pillat), Editura pentru Literatură, Bucureşti, 1969.

11. Ion Barbu, *Poezia leneşă*, în Ion Barbu, *Pagini de Proză*, (editor Dinu Pillat), Editura pentru Literatură, Bucureşti, 1969.

12. Ion Rotaru, *O istorie a literaturii române***,** vol. 3 (1944 – 1984), Editura Minerva, Bucureşti, 1987.

13. Ion Valerian, *De vorbă du domnul Ion Barbu*, în Ion Barbu, *Pagini de Proză*, (editor Dinu Pillat), Editura pentru Literatură, Bucureşti, 1969.

14. Marcel Cornis-Pope, John Neubauer, *History of the Literary Cultures of East-central Europe*, Vol. 2, John Benjamins Publishing Co., Amsterdam, 2004.

15. Mircea Braga, *V. Voiculescu în orizontul tradiţionalismului*, Editura Minerva, Bucureşti, 1984.

16. Mircea Tomuş, *Cincisprezece poeţi***,** Bucureşti, Editura pentru Literatură, 1968.

17. Nicolae Manolescu, *Metamorfozele poeziei*, Editura pentru Literatură, Bucureşti, 1968.

18. Nicolae Manolescu, *Metamorfozele poeziei*, Editura Timpul, Reşiţa, 1996.

19. Ovidiu S. Crohmălniceanu, *Literatura română între cele două războaie mondiale*, vol. 2, Editura Minerva, Bucureşti, 1974.

Articol:

20. Vasile Voiculescu, *Tradiţionalismul*, în *Creştin ortodox*, din 13 iulie 2011.

Formarea de competențe prin valorificarea activităților extrașcolare/extracurriculare

Prof. Dr. *Cristina Ciocănel*
Școala Gimnazială *„Gheorghe Lazăr”* Corbu – jud. Constanța

În sistemul de învăţământ românesc, cadrul activităţii educative şcolare şi extraşcolare constituie spaţiul capabil de a răspunde provocărilor societăţii actuale, în sensul în care conceperea flexibilă a acesteia permite o continuă actualizare a conţinutului învăţării şi a metodelor didactice centrate pe elev, precum şi o monitorizare şi evaluare de calitate a rezultatelor învăţării. Totodată particularităţile specifice facilitează implementarea noii abordării didactice prin care elevul devine resursă, producător, lider de opinie, deci participant activ.

Pentru a stimula dezvoltarea cognitivă, spirituală, interpersonală şi socială, activitatea educativă şcolară şi extraşcolară are mereu în atenţie nevoia de adaptare la cerinţele individuale, diverse ale tuturor copiilor, la interesele de cunoaştere şi potenţialul lor.

Educaţia extracurrriculară, realizată dincolo de procesul de învăţământ, îşi are rolul şi locul bine stabilit în formarea personalităţii copiilor noştri. Aceasta constituie modalitatea neinstituționalizată de realizare a educației. Educaţia prin activităţile extracurriculare urmăreşte identificarea şi cultivarea corespondenţei optime dintre aptitudini, talente, cultivarea unui stil de viaţă civilizat, precum şi stimularea comportamentului creativ în diferite domenii. Începând de la cea mai fragedă vârstă, copiii acumulează o serie de cunoştinţe punându-i în contact direct cu obiectele şi fenomenele din natură.

Activitatea extracurriculară este o componentă educaţională valoroasă şi eficientă căreia orice cadru didactic trebuie să-i acorde atenţie, adoptând el, în primul rând, o atitudine creatoare, atât în modul de realizare al activităţii, cât şi în relaţiile cu elevii, asigurând astfel o atmosferă relaxantă care să permită stimularea creativă a elevilor. Diversitatea activităţilor extraşcolare oferite creşte interesul copiilor pentru şcoală şi pentru oferta educaţională.

Contextele create de diversele modalităţi de concretizare a acestui tip de educaţie: proiecte, manifestări punctuale, aplicaţii tematice etc., oferă posibilitatea abordărilor interdisciplinare, cross-curriculare şi transdisciplinare, exersarea competenţelor şi abilităţilor de viaţă într-o manieră integrată, de dezvoltare holistică a personalităţii.

Activitățile extrașcolare au luat forme variate, toate având ca scop învățarea nonformală și petrecerea în mod plăcut a timpului liber. Prin aceste activități, care cuprind domenii și arii foarte mari, elevii își pot dezvolta anumite competențe și abilități necesare unei bune dezvoltări armonioase pentru o integrare în societate. Când vorbim de activitățile extrașcolare, ne referim la acel program la care elevul participă după ore și ar trebui să facă acest fapt cu plăcere deoarece scopul este acela de a-i forma abilitățile necesare unei bune dezvoltări, formării personalității elevului care își va găsi prin acestea înclinațiile, talentul și domeniul în care ei vor fi performanți.

Activitățile extracurriculare sunt apreciate atât de către copii, cât și de factorii educaționali în măsura în care: valorifică și dezvoltă interesele și aptitudinile copiilor; organizează într-o manieră plăcută și relaxantă timpul liber al copiilor, contribuind la optimizarea procesului de învățământ; formele de organizare sunt dintre cele mai ingenioase, cu caracter recreativ; copiii au teren liber pentru a-și manifesta în voie spiritul de inițiativă; participarea este liber consimțită, necondiționată, constituind un suport puternic pentru o activitate susținută; au un efect pozitiv pentru munca desfășurată în grup; sunt caracterizate de optimism și umor; crează un sentiment de siguranță și încredere tuturor participanților; urmăresc lărgirea și adâncirea influențelor exercitate în procesul de învățământ; contribuie la dezvoltarea armonioasă a copiilor.

Activitățile extracurriculare organizate împreună cu elevii au conținut cultural, artistic, spiritual, științific, tehnico-aplicativ, sportiv sau simple activități de joc sau de participare la viața și activitatea comunității locale.

Scopul activităţilor extraşcolare este dezvoltarea unor aptitudini speciale, antrenarea elevilor în activităţi cât mai variate şi bogate în conţinut, cultivarea interesului pentru activităţi socio-culturale, facilitarea integrării în mediul şcolar, oferirea de suport pentru reuşita şcolară în ansamblul ei, fructificarea talentelor personale şi corelarea aptitudinilor cu atitudinile caracteriale. Activităţile extraşcolare se desfăşoară într-un cadru informal, ce permite elevilor cu dificultăţi de afirmare în mediul şcolar să reducă nivelul anxietăţii şi să-şi maximizeze potenţialul intelectual.

Oricât ar fi de importantă educaţia curriculară realizată prin procesul de învăţământ, ea nu epuizează sfera influenţelor formative exercitate asupra copilului. Rămâne cadrul larg al timpului liber al copilului, în care viaţa capătă alte aspecte decât cele din procesul de învăţare şcolară. În acest cadru, numeroşi alţi factori acţionează, pozitiv sau nu, asupra dezvoltării elevilor.

Excursiile organizate contribuie la îmbogățirea cunoștințelor copiilor despre frumusețile țării, la educarea dragostei, respectului pentru frumosul din natură, artă, cultură. Prin excursii, copiii cunosc locul natal în care au trăit, muncit și luptat înaintașii lor, învățând astfel să-și iubească țara, cu trecutul și prezentul ei. Copiii pot cunoaște realizările oamenilor, locurile unde s-au născut, au trăit și au creat opere de artă scriitori și artiști. Elevii au posibilitatea de a se simți în ipostaza de mici cercetători ai realității, se simt responsabilizați, înțeleg semnificația unor norme,

iar lucrările realizate pe baza materialelor culese, compunerile, desenele, portofoliile, oferă posibilitatea unei evaluări temeinice. Excursia este cea care îl reconfortează pe copil, îi prilejuiește însușirea unei experiențe sociale importante, dar și îmbogățirea orizontului cultural-științific. Excursia reprezintă finalitatea unei activități îndelungate de pregătire a copiilor, îi jută să înțeleagă excursiile nu numai din perspectiva evadării din atmosfera de muncă de zi cu zi, ci și ca un act de ridicare a nivelului cultural.

Serbările școlare vin în ajutorul afirmării și formării personalității elevului, în timpul prezentării programului artistic, elevul artist îi va avea ca spectatori pe colegii de școală, profesorii săi, dar și pe părinți, cărora va trebui să le recite sau să le cânte, exprimând trăirile care îl copleșesc. Realizarea programului artistic presupune o muncă de căutări și de creație din partea cadrului didactic. În cadrul serbării, cadrul didactic este regizor, coregraf, pasionat culegător de folclor, poet, interpret, model pentru micii artiști. Importanța unor asemenea festivități ocazionate de sfârșitul de an școlar, de Ziua Copilului sau sărbătorile religioase este deosebită. Ele lărgesc orizontul spiritual al elevilor, contribuind la acumularea de noi cunoștințe, la îmbogățirea trăirilor afective și sentimentelor estetice. Pentru ca elevii să-și motiveze participarea la această activitate, este foarte importantă atmosfera realizată în timpul repetițiilor, caracterizată prin bună-dispoziție, dar și prin seriozitate. Șansa de reușită a serbărilor este dată de varietatea programului artistic, în măsură să valorifice talentul de recitator al unora, calitățile vocale, de ritm și grație ale altora, dar și destoinicia pentru realizarea costumelor și decorurilor.

Vizitele la muzee, expoziții, biserici și mânăstiri, monumente și locuri istorice, case memoriale, organizate selectiv, constituie un mijloc de a intui și prețui valorile culturale, folclorice, istorice și religioase ale poporului nostru. Ele oferă elevilor prilejul de a observa obiectele și fenomenele în starea lor naturală, procesul de producție în desfășurarea sa, operele de artă originale, monumentele legate de trecutul istoric local, național, de viața și activitatea unor personalități de seamă ale științei și culturii universale și naționale, relațiile dintre oameni și rezultatele concrete ale muncii lor, stimulează activitatea de învățare, întregesc și desăvârșesc ceea ce elevii acumulează în cadrul lecțiilor. Un rol important îl au vizitele la bibliotecă. În actualul context educațional, cea mai mare parte a elevilor nu mai citesc suficient de mult din cauza informațiilor pe care le obțin mult mai ușor prin intermediul mass-media sau computerului (internetului). Lectura este cea care îl ajută pe elev să își dezvolte vocabularul, să își îmbogățească cunoștințele și să își formeze o cultură literară și comunicațională de bază.

Activitățile sportive sunt preferatele elevilor, dar și ale părinților, pentru că acestea îi ajută pe elevi să aibă o viață ordonată, un program bine stabilit pe care îl respectă, un regim alimentar și un stil de viață sănătos.

Concursurile școlare și olimpiadele reprezintă o metodă extrașcolară de a stârni interesul elevilor pentru diferite arii curriculare având, în același timp, o importanță majoră și în orientarea profesională a elevilor, făcându-le cunoscute toate posibilitățile pe care aceștia le au. Concursurile școlare pot oferi cea mai bună sursă de motivație, determinând elevii să studieze în profunzime și prin urmare să obțină rezultate mai bune la școală.

Proiectele educaţionale pornesc de la premiza că educaţia de bună calitate presupune aplicarea modelului diversităţii prin abordarea diferenţiată, iniţierea de proiecte în care să fie implicaţi elevi, cadre didactice de diferite specialităţi, parteneri educaţionali, pornind de la părinţi, societatea civilă, media şi comunitate. De aceea, urmăresc implicarea activă a celor implicaţi în activităţi specifice unei tematici comune la nivel de parteneriat. Este important ca această tematică să fie una motivantă şi relevantă pentru toate instituţiile implicate în proiect. Activităţile proiectelor sunt interdisciplinare. În cazul proiectelor centrate pe elevi, este important ca aceştia să fie implicaţi în toate etapele de realizare a proiectelor, de la planificarea acestora, până la evaluare şi diseminarea rezultatelor.

Proiectele educaționale vizează implicarea elevilor în viața școlii prin participarea la diverse activități educative școlare și extrașcolare, dar și diversificarea activităților extracurriculare pentru atragerea elevilor într-un spațiu educativ corespunzător și atractiv, în defavoarea străzii și preocupărilor neadecvate pentru copii.

Proiectele educaţionale completează activitatea şcolară cu educaţia extraşcolară şi educaţia familială. Ca activitate intenţionată şi orientată, educaţia extraşcolară/non-formală, permite dezvoltarea competenţelor elevilor, cultivarea interesului şi dezvoltarea înclinaţiilor şi talentelor acestora pentru anumite domenii. Ea permite folosirea eficientă şi plăcută a timpului liber al elevilor, dezvoltarea vieţii asociative, dezvoltarea capacităţilor de a lucra în grup şi de a coopera în rezolvarea unor sarcini complexe, dezvoltarea voinţei şi formarea trăsăturilor pozitive de caracter. Educaţia extraşcolară permite de asemenea implicarea elevilor în activităţi opţionale în mai mare măsură decât este posibil pe baza activităţilor curriculare, angrenându-i pe aceştia în forme specifice de verificare şi apreciere a rezultatelor.

Proiectele educaţionale, prin activităţile pe care le implică, contribuie la formare continuă a personalului implicat în educaţia şcolară, tocmai pentru că se adresează cadrelor didactice din învăţământul preuniversitar şi au ca scop îmbunătăţirea calităţii educaţiei şcolare. Astfel, participantul este încurajat să-şi îmbunătăţească cunoştintele şi competenţele de predare şi să cunoască mai bine modul în care se realizează educaţia şcolară.

Parteneriatul educaţional este o atitudine abordată în sprijinul dezvoltării societăţii prin prisma educativă şi presupune participare la o acţiune educativă comună, interacţiuni constructive acceptate de către toţi partenerii, comunicare eficientă între participanţi, acţiuni comune cu

respectarea rolului fiecărui participant, interrelaţionare. Parteneriatul educaţional mai presupune, unitate de cerinţe, de opţiuni, decizii şi acţiuni educative, subordonate actului educativ propriu-zis care vine în sprijinul dezvoltării personalităţii copiilor, asigurându-le acestora realizarea autonomiei personale, prin valorizarea socială a fiecăruia dintre ei. Proiectul de parteneriat, formă modernă şi complexă de învăţare- evaluare, se bazează pe toate formele de organizare a activităţilor – individual, pe perechi, pe grupe, frontal – grupele participante devenind o comunitate de învăţare, în care fiecare contribuie atât la propria formare, cât şi la procesul de învăţare colectiv. Învăţarea bazată pe proiect este o abordare instrucţională care angajează elevii într-o investigaţie bazată pe cooperare-comunicare-colaborare. Copiii află soluţiile problemelor prin: formularea şi rezolvarea întrebărilor; dezbateri de idei; proiectarea de planuri sau experimente; comunicarea ideilor şi a rezultatelor unii altora; adresarea de noi întrebări; crearea de produse noi; extragerea concluziilor; formularea de predicţii. Această abordare are o eficienţă crescută în creşterea motivaţiei elevilor şi în stimularea operaţiilor superioare ale gândirii. Învăţarea bazată pe proiect este o acţiune de cercetare şi acţiune practică în acelaşi timp.

Termenul de parteneriat presupune realizarea unei alianţe pentru atingerea unor obiective comune. Pentru ca parteneriatul să funcţioneze este nevoie de respect, încredere reciprocă, consens cu privire la scopurile acţiunii şi strategiilor de atingere a acestora şi de asumarea în comun a drepturilor şi responsabilităţilor.

Parteneriatele ajută elevii să aibă succes la şcoală şi mai târziu, în viaţă. Atunci când părinţii, elevii şi ceilalţi membri ai comunităţii se consideră unii pe alţii parteneri în educaţie, se creează în jurul elevilor o comunitate de suport care începe să funcţioneze. Parteneriatele trebuie văzute ca o componentă esenţială în organizarea şcolii şi a clasei de elevi. Ele nu mai sunt de mult considerate doar o simplă activitate cu caracter opţional sau o problemă de natura relaţiilor publice.

Activitatea extracurriculară e o componentă educaţională valoroasă şi eficientă căreia orice cadru didactic trebuie să-i acorde atenţie, adoptând el, în primul rând, o atitudine creatoare, atât în modul de realizare al activităţii, cât şi în relaţiile cu elevii, asigurând astfel o atmosferă relaxantă care să permită stimularea creativă a elevilor. Gândirea creativă și învățarea din proprie inițiativă trebuie încurajate prin laudă. Trebuie promovat modul variat de abordare a problemelor de manipulare a obiectelor și a ideilor. Elevii trebuie să fie îndrumați să dobândească: o gândire independentă, nedeterminată de grup, toleranță față de ideile noi, capacitatea de a descoperi probleme noi și de a găsi modul de rezolvare a lor și posibilitatea de a critica constructiv. Astfel, diversitatea activităţilor extraşcolare oferite creşte interesul copiilor pentru şcoală şi pentru oferta educaţională.

În consecinţă, activitatea educativă şcolară şi extraşcolară reprezintă spaţiul aplicativ care permite transferul şi aplicabilitatea cunoştinţelor, abilităţilor, competenţelor dobândite în sistemul

de învăţământ. Prin formele sale specifice, activitatea educativă şcolară şi extraşcolară dezvoltă gândirea critică şi stimulează implicarea tinerei generaţii în actul decizional în contextul respectării drepturilor omului şi al asumării responsabilităţilor sociale, realizându-se, astfel, o simbioză lucrativă între componenta cognitivă şi cea comportamentală.

Bibliografie:

1. M., Ionescu, V., Chiș, *Mijloacele de învățământ și integrarea acestora în activitățile de instruire și autoinstruire*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2001;
2. A., Băran-Petrescu, *Parteneriat în educație*, Editura Aramis Print, București, 2004;
3. D., Ionescu, R., Popescu, *Activități extrașcolare în ruralul românesc. Dezvoltarea de competențe cheie la copii și tineri*, Editura Universitară, București, 2012.

Crăciunul, prilej de bucurie sfântă

Prof. *Rodica Marian*
Liceul Teoretic *„Onisifor Ghibu”* Oradea

Venirea lui Dumnezeu pe Pământ este semn de netăgăduit al marii Lui bunăvoinţe faţă de noi. Bunăvoinţa noastră este cea care ne conectează la viaţa lui Dumnezeu, este cerinţa minimală spre a ne învrednici de prezenţa Lui. Orice om poate să ajungă a-L întâlni pe Dumnezeu aici, pe Pământ, dacă împlineşte aceste condiţii: să fie onest cu el însuşi şi să aibă bunăvoinţa de a primi cuvântul lui Dumnezeu.[1]

Hristos Se naşte într-o iesle săracă din Betleemul Iudeii, pentru că în casă de om *„nu mai era loc de găzduire”*(Luca 2, 7). Adam şi Eva nu au fost alungaţi din rai, până nu au alungat ei raiul din inima lor. Adică s-au lepădat de cuvântul lui Dumnezeu şi au primit minciuna diavolului, care aduce iad, întotdeauna. Dumnezeu nu a renunţat însă la a (re)veni în inima omului. Atunci când a găsit potrivită poartă spre a pătrunde în lume, a venit luând fire omenească din trupul Fecioarei Maria, care devenise ea însăşi o *„sfântă a sfintelor”*, prin vieţuirea ei îngerească în locul cel mai sfânt din templul Legii Vechi. A putut *„găzdui”* în pântecele său pe Fiul lui Dumnezeu nu doar pentru că Duhul Sfânt a curăţit-o şi a pregătit-o pentru aceasta în chip desăvârşit, ci şi pentru că ea, la vestirea arhanghelului, a arătat disponibilitate, spunând: *„Fie mie după cuvântul tău!”* (Luca 1, 38). Când a fost însă momentul naşterii, nici ea, nici Fiul ei nu au găsit disponibilitate la oameni, nu au fost primiţi de nici unul dintre cei din Betleem. Asta nu a schimbat cu nimic planul lui Dumnezeu, Care alege ca Iisus să Se nască într-un loc nerâvnit de nimeni, alături de dobitoace, în miros de grajd. Aşa vine Domnul şi în viaţa noastră cea plină de fapte rele, alegându-Şi acel loc care ne e indiferent sau de care chiar ne e silă.[2]

Suntem obişnuiţi să-L căutăm pe Dumnezeu în cele înalte, în slava cerului. Şi El este, într-adevăr, acolo. Dar nu acolo-L întâlnim mai întâi, ci în cele mai de jos ale noastre. Faptul că la Cina cea de Taină spală picioarele ucenicilor e o întărire a acestui gând. Domnul vine acolo unde nu te aştepţi, în acel loc al vieţii tale pe care nu-l bagi deloc în seamă, poate chiar îl dispreţuieşti. Câţi dintre cei care au trecut pe Golgota, văzându-L pe Hristos răstignit, nu se uitau cu dispreţ la El? Cei mai mulţi *„Îl huleau, clătinându-şi capetele şi zicând: Huu! Cel care dărâmi templul şi în trei zile îl*

[1] www.doxologia.ro
[2] www.crestinortodox.ro

zideşti. Mântuieşte-Te pe Tine Însuţi, coborându-Te de pe cruce!" (Marcu 15, 29-30). În dispreţul lor, în lipsa lor de disponibilitate, în refuzul de a-L recunoaşte pe Mesia – ei bine, tocmai în acestea li S-a arătat Domnul. Celor care au putut să-L primească pe când Îşi arăta puterea în fapte minunate sau în cuvânt, li se descoperă ca pe Tabor. Altora, cu disponibilitate limitată, li Se arată, dar nu în slavă, ci în umilinţă, în smerenie desăvârşită. Iar celor care-L refuză cu totul li Se arată răstignit. În orice caz, toţi se află în prezenţa lui Dumnezeu. Fiecăruia însă i Se arată după cum îi sunt inima şi viaţa.[3]

Avem de-a face, aşadar, cu moduri diferite prin care Hristos Domnul Se face cunoscut celor ce se deschid către El – cum sunt cei din Biserica Sa, dar şi celor ce nu-L recunosc drept Dumnezeu şi Mântuitor al lor. Pe de altă parte, şi în Biserică sesizăm moduri diferite de raportare la prezenţa lui Dumnezeu. Părintele Alexander Schmemann, cunoscutul teolog contemporan, notează în *Jurnalul* său: *„Pentru creştinii din vechime, Trupul lui Hristos se află pe altar pentru că El este în mijlocul lor. Pentru creştinii de azi, Hristos este aici deoarece Trupul Lui se află pe altar. Pare o analogie, dar în realitate, între primii creştini şi noi există o diferenţă esenţială. Pentru ei, totul constă în cunoaşterea şi iubirea lui Hristos. Pentru noi, totul este dorinţa de a fi luminaţi. Primii creştini se împărtăşeau pentru a-L urma pe Hristos, pe când astăzi Hristos nu e singurul motiv al împărtăşirii"*. Altfel spus, pentru unii creştini Sfânta Masă din altar este un soi de iesle, adică ceva departe de ei, precum era peştera Naşterii pentru cei mai mulţi dintre locuitorii Betleemului. Ei nu au deschiderea de a-L primi pe Hristos în casa inimii lor, la modul cel mai propriu, întrucât nu stăruiesc ca, prin viaţă de pocăinţă şi prin pregătire adecvată, cu binecuvântarea duhovnicului, să facă din împărtăşania cu Trupul şi Sângele Domnului un firesc al vieţii lor. Alţii, deşi nu sunt mai „speciali" decât fraţii lor, reuşesc să se asemene cu smeriţii păstori ai Betleemului, în primul rând pentru că au această disponibilitate de a asculta cuvântul cel ceresc, care nu caută la oameni decât *„bunăvoire"* (Cf. Luca 2, 14).Cine îşi doreşte poate să ajungă a-L întâlni pe Dumnezeu aici, pe pământ, dacă arată disponibilitatea să fie el însuşi şi să aibă bunăvoinţa de a primi cuvântul lui Dumnezeu. Sunt două feţe ale aceleiaşi receptivităţi, ale unei mântuitoare deschideri. Iar a avea bunăvoinţă nu înseamnă a fi permisiv, a promova relativismul moral, cum înţeleg cei care promovează valori ale unei *„societăţi deschise"*, edificate pe temelia *„corectitudinii politice"*. A fi deschis presupune a lăsa Cerul să vină în inima ta, înseamnă a crede că Dumnezeu nu renunţă la tine: El Se încăpăţânează să intre în viaţa ta oriunde găseşte o breşă, fără a aduce însă atingere libertăţii tale. Cum poţi să nu iubeşti un astfel de Dumnezeu?[4]

Domnul Hristos ne-a învăţat câteva limbi prin care să putem stabili legături de iubire cu oricine: cea dintâi limbă este zâmbetul, cea de-a doua, lacrimile, cea de-a treia este a mângâia, cea

[3] www.candelamoldovei.ro
[4] Preot Iosif Trifa**,** *Citiri și tâlcuiri din Biblie*, Editura Oastea Domnului, Sibiu, 2010, p. 105

de-a patra este rugăciunea, iar cea de-a cincea este dragostea. Cu aceste cinci limbi ne putem plimba în toată lumea străduindu-ne să împlinim voia Lui cea sfântă.

Să-I facem lui Iisus sălaş în suflete noastre din credinţă, iubire, adevăr, iertare, jertfă pe care să le exersăm toată viaţa în mijlocul semenilor unde ne este dat să trăim.

Cel ce doreşte să afle adevărata bucurie a Naşterii Domnului să înveţe smerenia şi odihnă pentru sufletul său, trebuie să deprindă smerita cugetare, şi va vedea că în aceasta e toată bucuria, şi toată slava, şi toată odihna, după cum în mândrie sunt toate cele dimpotrivă. Majoritatea dintre noi cădem din iubire, nu o mai înţelegem sau nu o mai primim în inima noastră. Căderea din iubire este fenomenul cel mai plin de întristare din viaţa unui om. În el intervine, cu concursul celui viclean, ura, adică uciderea celuilalt din inima noastră, gelozia – control şi posesivitate narcisistă, indiferenţa ca pustiire a sinelui, egoismul ca extensie tumorală a eului în lume . Hristos a venit în lume pentru a ne determina să iubim necondiţionat, sfinţii L-au urmat şi au reuşit să schimbe cursul vieţii multor oameni.[5]

Nimic nu este mai de preţ decât o inimă curată, pentru că o astfel de inimă devine tron al lui Hristos. Şi ce este mai plin de slavă decât tronul lui Dumnezeu? Cu siguranţă că nimic. Dumnezeu spune despre cei cu inima curată: „*Voi locui în ei şi voi umbla şi voi fi Dumnezeul lor şi ei vor fi poporul Meu”*.[6]

[5] Pr. Dr. Ioan Valentin Istrati**,** *Lumina răstignită – Cuvinte pentru cei ce plâng,* Editura Pars pro toto, Iași, 2014, p. 186

[6] www.doxologia.ro

Biserica Ortodoxă Română în Uniunea Europeană. Probleme și perspective (III)

Pr. Prof. *Traian Nojea*
Liceul Vocațional Pedagogic *„Nicolae Bolcaș”* Beiuș

În general, Ortodoxia este puţin cunoscută în Europa Occidentală. Până în secolul al XX-lea ea era considerată ca o formă religioasă străină spiritului occidental. Foarte mulţi occidentali aveau mai multe cunoştinţe despre moravurile unor popoare situate din punct de vedere geografic mult mai departe, decât despre viaţa spirituală a vecinilor lor, despre fraţii lor creştini, moştenitori ai aceleiaşi culturi greco-latine: creştinii ortodocşi. De fapt, după regretabila separare din 1054, regiunile Europei Occidentale au intrat în mod automat sub jurisdicţia Bisericii Romei, deci în afara „Ortodoxiei”. De-a lungul mai multor secole creştinii din aceste părţi au rămas puţin informaţi asupra perioadei în care Biserica era încă nedivizată, fără a mai vorbi despre Biserica Ortodoxă continuatoare şi păstrătoare a tradiţiilor creştinismului primar. Astfel, până în secolul al XIX-lea ea a rămas izolată de creştinii din Occident. Contactele au fost rare, limitându-se în multe situaţii la atacuri şi reproşuri reciproce. La apariţia protestantismului neînţelegerile erau foarte multe.

În secolul al XIX-lea şi mai ales în al XX-lea, Bisericile Ortodoxe chiar şi minoritare, se organizează în Occident, coexistând până astăzi cu catolicii şi protestanţii. Existenţa acestei diaspore este rezultatul mai multor valuri de emigrări, fie de natură politică, fie de natură economică. În acest fel ajungem la un fapt istoric a cărui importanţă este greu de calculat: În această parte a lumii, din punct de vedere topografic, distincţia obişnuită dintre Occident şi Orient a dispărut. Frontiera, care trecea altădată pe undeva prin Europa Centrală şi bazinul mediteranean, aşa cum a fost materializată şi simbolizată ea prin Roma şi Constantinopol, sau mai târziu până la un punct prin Rusia, a fost abolită de deplasarea unor grupuri de popoare ortodoxe către Vest.[1] Exodul masiv din secolul al XX-lea a impus pierderea caracterului geografic exclusiv oriental atribuit în general ortodocşilor. Biserica Ortodoxă este prezentă astăzi pe toate continentele, iar contactul dintre Ortodoxie şi Occident favorizat de diferitele diaspore ortodoxe, constituie fără îndoială unul dintre evenimentele spirituale majore ale sfârşitului de secol XX.

[1] Jacques Le Rider, *Europa centrală sau paradoxul fragilităţii*, Ed. Polirom, Iaşi, 2001, p. 20.

Epistola către Diognet scrisă în secolul al II-lea de către un autor necunoscut, conţine o definiţie foarte frumoasă dată creştinilor, pentru care exilul fie cel exterior, fie cel interior, este inerent: „Creştinii nu se deosebesc de ceilalţi oameni nici prin pământul pe care trăiesc, nici prin limbă, nici prin îmbrăcăminte. Nu locuiesc în oraşe ale lor, nici nu se folosesc de o limbă deosebită, nici nu duc o viaţă străină. Învăţătura lor nu-i descoperită de gândirea şi cugetarea unor oameni, care cercetează cu nesocotinţă; nici nu o arată, ca unii, ca pe învăţătura omenească. Locuiesc în oraşe greceşti şi barbare, cum le-a venit soarta fiecăruia; urmează obiceiurile băştinaşilor şi în îmbrăcăminte şi în hrană şi în celălalt fel de viaţă, dar arată o vieţuire minunată şi recunoscută de toţi ca nemaivăzută. Locuiesc în ţările în care s-au născut, dar ca străinii; iau parte la toate ca cetăţeni, dar pe toate le rabdă ca străini; orice ţară străină le e patrie, şi orice patrie le e țară străină”.[2]

Această noţiune a exilului joacă un rol fundamental în implantarea comunităţilor ortodoxe în Europa Occidentală, deoarece dacă într-o primă etapă emigranţii au încercat să se organizeze, ulterior aceste comunităţi au devenit occidentale: franceze, germane, belgiene, italiene, sudeze, etc. În aceste condiţii, acei occidentali, care au devenit ortodocşi, au trebuit să se expatrieze spiritual şi uneori chiar şi cultural. Aşa cum se prezintă astăzi comunităţile ortodoxe din Occident putem spune că ele provin în mod direct de la acele grupuri de emigranţi, care s-au instalat între cele două războaie, s-au dezvoltat şi în parte chiar au dispărut, pentru a reapărea sub alte forme, care s-au constituit în parohii şi mânăstiri.

Cele mai importante comunităţi ortodoxe din Europa Occidentală sunt constituite în cadrul grupurilor de estici europeni, care alcătuiesc diaspora ţărilor din care provin. De-a lungul durerosului drum parcurs din 1918 şi până astăzi, numeroşii emigranţi ortodocşi, ruşi, greci, români, georgieni, libanezi, sârbi, bulgari, parohia a reprezentat mereu un refugiu, o consolare şi un cadru de viaţă spirituală şi socială. Vechimea raporturilor dintre diferitele ţări vest europene şi diversele ţări ortodoxe, precum Rusia, Grecia, Serbia sau România, primirea diferită făcută de autorităţile locale valului de refugiaţi alungaţi din ţările lor de origine, fie datorită unei revoluţii, fie datorită unor drame ca cele din Asia Mică, sau din Liban, au făcut ca ele să cunoască începând cu anii 20 ai secolului al XX-lea un număr tot mai ridicat de parohii ortodoxe.

În virtutea învăţăturilor dogmatice şi morale, precum şi a diverselor tradiţii ortodoxe şi în concordanţă cu exigenţele vieţii religioase, comunităţile ortodoxe din Occident sunt organizate pe plan local sub forma parohiilor, a protopopiatelor, a mânăstirilor, a eparhiilor sau a mitropoliilor.

În majoritatea ţărilor occidentale parohiile funcţionează pe baza unui statut depus la prefectură, care este conform învăţăturii Bisericii Ortodoxe şi care respectă legile statului. Preotul

[2] *Epistola către Diognet*, în vol. *Scrierile Părinţilor Apostolici*, EIBMBOR, Bucureşti, 1995, p. 412.

unei parohii este conducătorul spiritual al comunităţii sale şi delegat al episcopului; din punct de vedere administrativ, el conduce administraţia parohială. El veghează la bună desfăşurare a vieţii bisericeşti din parohia să, precum şi de bună gestionare a bunurilor parohiale.

În general săracă, această emigraţie ortodoxă nu a putut decât rareori să-şi construiască propriile sale lăcaşuri de cult. Obligaţi de cele mai multe ori să se mulţumească cu locuri de cult improvizate, uneori amenajate în vechi biserici catolice sau protestante, foste garaje sau chiar grajduri, emigranţii le-au transformat, acoperindu-le zidurile cu fresce, instalând icoane sau câte un iconostas. Totuşi, în anii de sfârşit ai secolului XX, edificiile de rugăciune ortodoxe din Occident au rămas în bună parte amenajate în locuri improvizate.

Protopopiatul păstrează în Europa de Vest acceptul recunoscut în lumea ortodoxă de organ de legătură între parohie şi episcopie sau arhiepiscopie. El este coordonat de un protopop, care supraveghează activitatea parohiilor ce fac parte din protopopiat. Un exemplu aparte îl avem în Franţa, unde există protopopiatul Patriarhiei Române format în bună parte din ortodocşi francezi.

Mănăstirile reprezintă acele comunități de călugări sau de călugărițe a căror viață și activitate este conformă cu regulilor monahale. Mănăstirea depinde sub toate aspectele de autoritatea bisericească regională, episcopul locului, care este conducătorul ei suprem, în timp ce administratorul ei este egumenul, ajutat de soborul mânăstiresc. Viaţa religioasă a comunităţilor ortodoxe de emigranţi s-a concentrat mai mult pe activitatea în parohie, cea mânăstirească fiind mai multă vreme marginalizată. Cu toate acestea există şi un număr important de mănăstiri mai ales în Franţa, Marea Britanie, Olanda sau Germania. În Franţa există aşezăminte monahale de tradiţie rusească, grecească sau românească etc., sau chiar comunităţi ce au în rândurile lor membrii de naţioanlităţi diferite: ruşi, elveţieni, englezi, români, egipteni. Tot o caracteristică a vieţii monahale din Occident, putem aminti şi existenţa unor mânăstiri mixte, în care îşi duc viaţa monahală, atât bărbaţi cât şi femei. Tendinţa este însă spre crearea unor aşezăminte rezervate în exclusivitate fie călugărilor, fie maicilor.

În privinţa eparhiei, putem spune că este, asemenea celei din Biserica Ortodoxă Română, unitatea bisericească alcătuită dintr-un număr de parohii şi din mânăstirile aflate pe teritoriul său. În Europa Occidentală, Biserica Ortodoxă comportă mai multe jurisdicţii, care cumulează funcţiile de arhiepiscopie, episcopie sau mitropolie.

În acest sens putem da câteva exemple:

- Mitropolia Patriarhiei Ecumenice, fondată pentru a deservi comunităţile ortodoxe greceşti.

- Arhiepiscopia Franţei şi a Europei Occidentale (strada Daru din Paris) fosta eparhie a Bisericii Ruse, fondată în anul 1921, devenită ulterior Exarhat al Patriarhiei Ecumenice pentru parohiile ruseşti din Europa Occidentală; devenită multinaţională, această jurisdicţie se bucură din anul 1971 de un statut particular în sânul Patriarhiei Ecumence.

- Episcopia aparţinând Patriarhiei Antiohiei pentru Europa Occidentală, fondată în 1980 pentru acele comunităţi ortodoxe libaneze şi siriene, de limbă arabă instalate în Occident.

- Episcopia aflată sub ascultarea Patriarhiei Moscovei, fondată în 1986 în interiorul a ceea ce se numea mai înainte Exarhatul Patriarhiei Moscovei pentru Europa Occidentală, a cărui sediu se află la Paris încă din 1945.

- Episcopia dependentă de Patriarhia Serbiei pentru Europa Occidentală, constituită în 1969, dar care-şi avea sediul în Germania. Din anul 1995, un episcop sârb a fost numit la Paris şi are sub jurisdicţia sa Franţa, Spania, Olanda, Belgia şi Luxemburg. Ţinând seama de numărul destul de important al sârbilor care locuiesc astăzi în Occident, se poate estima că pe viitor numărul comunităţilor ortodoxe aparţinând acestei etnii va creşte.

- Episcopia aparţinând Patriarhiei Bulgariei, a cărui episcop îşi are sediul la Budapesta în Ungaria.

- Mitropolia Ortodoxă Română a Europei Occidentale şi Meridionale, cuprinzând:

A. Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Europei Occidentale, cu sediul la Paris.[3]

B. Episcopia Ortodoxă Română a Italiei, cu sediul la Roma.[4]

C. Episcopia Ortodoxă Română a Spaniei şi Portugaliei, cu sediul la Madrid.[5]

- Mitropolia Ortodoxă Română a Germaniei, Europei Centrale şi de Nord, cuprinzând[6]:

A. Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Germaniei, cu sediul la Nürnberg.

B. Episcopia Ortodoxă Română a Europei de Nord, cu sediul la Stockholm.[7]

În ceea ce priveşte comunitatea de români ortodocşi din Occident, putem spune că după căderea dictaturii comuniste din România, asistăm poate la cel mai mare val de emigraţie din istorie. Problemele care au apărut sunt deosebit de diverse, majoritatea românilor nu au venituri mari, muncesc în domenii diferite de pregătirea cu care au venit din ţară, iar locul lor de refugiu este de cele mai mult ori biserica românească cea mai apropiată. De aceea încercările de a găsi cele mai eficiente modalităţi în rezolvarea problemelor românilor din ţările Europei Occidentale, ne conduc către Biserică, către parohiile mai vechi, sau spre cele noi din Italia[8] şi Spania.[9]

---

[3] Adrian N. Popescu, *Biserica Ortodoxă Română din Paris*, în rev. *Biserica Ortodoxă Română*, nr. 3 – 4/1974, p. 353; în prezent, mitropolia este păstorită de IPS Iosif Pop, ajutat de PS Marc Nemțeanul, episcop vicar.

[4] Păstorită de PS Siluan Șpan.

[5] Păstorită de PS Timotei Lauran, ajutat îndeaproape de PS Ignatie Mureșanul, arhiereu vicar.

[6] Pr. Prof. Dr. V. Pocitan, *Înfiinţarea (16 ian. 1993) Mitropoliei Ortodoxe Române pentru Germania şi Europa Centrală şi de Nord. Alegerea (16 oct. 1993) şi înscăunarea (15 iun. 1994) a ÎPS Mitropolit Serafim*, în rev. *Biserica Ortodoxă Română*, nr. 7 – 12/1994, pp. 198 – 213 (păstorită și în prezent de IPS Serafim Joantă, ajutat îndeaproape de PS Sofian Brașoveanul, episcop vicar.

[7] Păstorită de PS Macarie Drăgoi.

[8] În Italia sunt la ora actuală un număr de 207 de parohii ortodoxe românești, fiind de departe țara europeană cu cel mai mare număr de parohii ortodoxe române (sursa: http://episcopiaitaliei.it/index.php?option=com_content&view=category&id=34&Itemid=56&lang=ro&limitstart=100) . Din toamna anului 2011, Episcopia Italiei este recunoscută oficial de statul italian.

Nu poate exista un garant mai sigur al păstrării identităţii româneşti decât spaţiul eclezial. Biserica este cea care înlătură graniţele fizice şi care se roagă în permanenţă pentru românii de pretutindeni. Ea zideşte conştiinţa apartenenţei la o comuniune de neam şi de credinţă.

Pentru o bună parte dintre ortodocşii români deveniţi emigranţi, viaţa lor religioasă se manifestă în primul rând prin participarea la slujbe, care le permite să continue şi în ţării lor practicarea unei „teologii populare ortodoxe". Revine însă românilor ortodocşi instalaţi de mai multă vreme în Occident sau chiar şi noilor veniţi, îndatorirea grefării pe această „religie populară" încă intensă, a unei credinţe conştiente şi personale.

De asemenea, participarea la Sfânta Liturghie are darul să-i stimuleze pe participanţi la sentimente frăţeşti, nu la dispute care de multe ori capătă accente mai degrabă politice. În astfel de situaţii, preotul are un rol foarte important, el trebuie să aibă argumentele şi să încerce să nu devină captiv intereselor de tot felul. El trebuie să aibă nu numai iniţiativa programului liturgic, dar trebuie să contribuie la protejarea identităţii româneşti, la protejarea vieţii comunitare a românilor, etc.

Din păcate, în noile condiţii de astăzi, când cerinţele sunt foarte multe, în Franţa dar şi în alte ţări occidentale nu sunt suficienţi preoţi sau sunt navetişti, parohiile fiind deservite o dată pe lună sau la două săptămâni o dată. În unele cazuri, preotul vine din oraşe mai mari precum Parisul, pentru a deservi o parohie de provincie, ori nevoile credincioşilor impun o prezenţă permanentă a sa printre cei pe care îi are în păstorire. Multitudinea problemelor de ordin spiritual şi moral, solicită prezenţa unui preot.

În prezent ÎPS Iosif de la Paris sau ÎPS Serafim din Germania depun un efort susţinut pentru fortificarea organismului parohial, acordând o atenţie deosebită calităţii vieţii creştinilor pe care îi au în păstorire, dar şi dinamismului instituţional al parohiei. Pentru ilustrarea acestei activităţi ne stau la îndemână numeroasele vizite pastorale în cadrul eparhiilor pe care le conduc, noile parohii înfiinţate, grijă deosebită pentru protopopiatul rezultat după 1993 din desprinderea unor preoţi şi credincioşi aparţinând fostei eparhii catolico-ortodoxe a Franţei, sau existenţa unor mijloace de comunicare moderne cum ar fi pentru Arhiepiscopie de la Paris diferitele periodice: *Foaia Sf. Ioan Casian* (ediţie bilingvă în franceză şi română care apare lunar la Louveciennes) *Cahiers chrétiens* (publicaţia Arhepiscopiei, în franceză) *Buletinul parohiei Sf. Paraschiva-Saint Genevieve* (ediţie lunară în limba română, Paris), *Merinde pentru suflet* (ediție cotidiană, Roma) sau a unui site pe internet, etc.

---

[9] Parohiile românești din peninsula Iberica sunt în continuă creștere, numărând în prezent 103 parohii în Spania și 7 în Portugalia. Din toamna anului 2011, datorită intensificării activității misionare, Episcopiei Spaniei și Portugaliei i s-a rânduit de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române un arhiereu vicar, în persoana PS Ignatie Mureșanul. De asemenea, Episcopia Spaniei se află în plin proces de recunoaștere oficială din partea statului spaniol (sursa:http://www.episcopiaspanieiportugaliei.es/index.php/parohii-ortodoxe-romanespania).

Cu toate acestea, dinamismul unei parohii constă şi în întărirea sentimentului apartenenţei la comunitatea eclezială. Parohia nu trebuie să fie numai o instituţie de prestări liturgice şi rituale private. Ea reprezintă şi manifestarea văzută a vieţii lui Hristos. De aceea preoţii şi fiecare credincios trebuie să se supună unei discipline comunitare, mai ales astăzi când pentru unii, credinţa în Hristos riscă să devină o moştenire formală.

Numărul ortodocşilor români stabiliţi în Occident după 1989 a crescut foarte mult.[10] În noile condiţii Biserica reprezintă un factor deosebit de eficient în susţinerea identităţii româneşti, reprezentând spiritualitatea românească, ca una ce a însemnat certificatul ei de botez. Sprijinirea Bisericii românilor din Occident înseamnă posibilitatea unei legături vii a celor „înstrăinaţi" cu „cei de acasă''. Este foarte importantă conştientizarea faptului că fără prezenţa Bisericii, comunităţile româneşti mai vechi sau mai noi îşi vor pierde identitatea. Biserica este cea care poate asigura o prezenţă discretă şi lucrătoare, fiind temelia oricărei comunităţi de români de pretutindeni.

La acest nou început de drum este nevoie să se găsească soluţii atât pentru diasporă cât şi pentru exil. Exilul este reprezentat de acei români care au fost expulzaţi din ţară, fie explicit fie implicit, adică cei care au fugit ca să scape de teroarea pe care diversele dictaturi din România a exercitat-o asupra lor personal, motivat din punctul de vedere al legilor existente la acea dată. Există apoi ceea ce unii numesc diasporă, termen care se aplică pentru cei care fac parte din „exilul economic''. Sunt românii care s-au stabilit în Europa Occidentală din motive strict subiective, care nu pot fi judecate pentru că ţin de individualitatea fiecăruia. Pentru aceştia sunt luate în considerare o serie de măsuri precum: organizarea şi sprijinirea lor prin construirea de noi locaşuri de cult, donarea de cărţi de cult şi de cultură religioasă, donarea de obiecte şi veşminte de cult, pregătirea corespunzătoare a preoţilor care vor deservi parohiile. Ortodocşii români, unind spiritul lor latin cu cel al celorlalţi latini din vest sau al anglo-saxonilor, pot juca un rol special dacă reuşesc să-şi afirme valorile tradiţionale ale Ortodoxiei lor.

Pentru aceasta este necesar de a se asigura o legătură strânsă cu Biserica-mamă, singura care-i poate ajuta să crească până la măsura maturităţii spirituale.[11]

---

[10] Astfel, se estimează că la ora actuală circa 2,8 milioane de români trăiesc în Occident (majoritatea în Italia – circa 1,1 milioane și Spania – circa 900.000 de români); sursa: http://www.adevarul.es/stiri/actualitate/numarul-romanilor-spania-continua-sa-creasca suntem-912526.

[11] În acest sens, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât în ședinta sa de lucru, din zilele de 25 – 26 februarie 2009, instituirea în Patriarhia Română a „Duminicii migranților români", în prima Duminică după 15 august. În această zi „în toate parohiile și mănăstirile în timpul Sfintei Liturghii, la ectenia întreită, vor fi înalțate rugăciuni de mulțumire pentru binefacerile primite de la Dumnezeu, rugăciuni de cerere și de ajutor de la Dumnezeu pentru păstrarea credinței ortodoxe, pentru sănătate și spor în viață, pentru înmulțirea dragostei între părinți și copii, între soț și soție, între membrii familiei plecați din România și cei rămași acasă, precum și rugăciuni pentru călătorie și bună înțelegere cu cetățenii țărilor în care lucrează sau studiază românii plecați în străinatate, cultivând totodată identitatea lor românească și prietenia cu alte popoare (sursa: http://www.crestinortodox.ro/stiri/crestinortodox/duminica-migrantilor-romani patriarhia romana125848.html).

Colaborarea între diferitele jurisdicţii ortodoxe prezente în Occident, se face de exemplu în Franţa încă din 1939 prin intermediul unui Comitet Interortodox. În 1967 asistăm la crearea Comitetului interepiscopal, care reuneşte ansamblul episcopilor aflaţi în fruntea eparhiilor ortodoxe din Franţa, fapt care a permis adoptarea unor poziţii comune în privinţa relaţiilor ecumenice.

Implantarea diferitelor Biserici este caracterizată printr-o concentrare demografică mai importantă în oraşe, în special în regiunea marilor capitale europene unde se găsesc aproape jumătate din parohiile ortodoxe.

În general, estimarea numărului de credincioşi ortodocşi rămâne destul de aproximativă. Aceasta se datorează mai multor factori:

- lipsa registrelor parohiale, în care să fie înscrişi noii botezaţi;
- fenomenul de noncotizanţi;
- existenţa parohiilor care nu au servicii religioase în mod regulat;
- comunităţi care nu sunt încă bine constituite (cazul sârbilor sau al românilor);
- o oarecare indiferenţă faţă de sentimentul religios, într-o ţară în care fenomenul secularizant este bine evidenţiat;
- fluctuaţiile rapide: sosirea unui număr mare de emigranţi din Europa de Est, deplasări determinate de căutarea unui loc de muncă mai bine plătit, etc.

Sub rezerva unei evaluări încă discutabilă, putem estima astăzi numărul credincioşilor ortodocşi din Occident la peste 10 milioane. Dacă din punct de vedere sociologic prima generaţie de ortodocşi sosiţi în Occident a suferit mult de pe urma dezrădăcinării, datorată îndeosebi plecării involuntare din ţara de origine, celelalte generaţii sunt bine integrate. Procesul a fost însoţit şi de menţinerea credinţei şi a tradiţiilor, care s-a realizat în sânul comunităţii parohiale, loc de întâlnire şi învăţătură.

Ortodoxia în Occident rămâne o prezenţă discretă, care încearcă să explice mai bine lumii occidentale unele aspecte ale spiritualităţii sale: icoană, rugăciunea lui Iisus, Liturghia bizantină. În acelaşi timp ea este deschisă moştenirii şi tradiţiilor creştine existente în ţările de adopţie, fiind gata să răspundă solicitudiniilor privind angajamentul creştinilor în societatea contemporană. Cu toate acestea viitorul se anunţă dificil, mai ales în cazul parohiilor din provincie. Lipsesc preoţii, unii sunt insuficient instruiţi, numai cei din Patriarhia română, veniţi la studii, fiind de un real ajutor. Mulţi dintre ei cunosc deja limba, iar alţii o învaţă foarte repede, adaptându-se într-un timp foarte scurt necesităţilor pastorale.

O altă problemă pentru ortodocşii din Occident este cea a raportului lor cu Bisericile-mame şi cu tradiţia culturală şi religioasă a ţării de adopţie. Un exemplu de acomodare este „şcoala de la Paris”, care a ştiut să unească propria tradiţie cu cercetarea teologică, punând în

slujba Ortodoxiei unele virtuţi intelectuale ale Occidentului. Aici s-au format teologi care au scris în limba franceză precum Vladimir Lossky, Pavel Evdokimov, Boris Bobrinskoy, Olivier Clément, Elisabeth Behr-Sigel, André Borrély, Jean Claude-Larchet etc. Ei au înţeles noile condiţii în care vieţuiau, ca pe o chemare la o credinţă conştientă, personalizată.

După aproape 80 de ani de existenţă, Ortodoxia este încă la început în Occident. Acest lucru înseamnă încă multă muncă de reflexie, înţelegere şi traducere corectă a termenului de ortodox. Occidentalii care intră în comuniune cu Ortodoxia, ca şi cei botezaţi, descoperă Biserica şi tradiţia din interior, mai ales prin intermediul Liturghiei şi vieţii ecleziale. După aceasta ei vor fi capabili să-şi formuleze credinţa conform unor categorii mai mult sau mai puţin abstracte.

Devenită astăzi Europa celor 27, Uniunea Europeană cunoaşte o dezvoltare rapidă. Caricaturând-o puţin, am îndrăzni să spunem că ea constituie un club aristocratic, unde nu devii membru decât cu condiţia să satisfaci un anume număr de criterii, etice, politice şi economice totodată. Europa celor 27 este Europa Drepturilor Omului ale căror rădăcini se prelungesc în cultura iudeo-creştină. Dar este şi Europa prosperităţii, un mare pol de dezvoltare ştiinţifică şi tehnică. În acest cadru complex unde se amestecă etica şi politica criteriilor economice şi criteriile de cultură - căci marii şi complexei maşini europene îi trebuie un suflet - se pune problema consecinţelor lărgirii Uniunii Europene către ţările de tradiţie religioasă ortodoxă.

Care este atitudinea Bisericii Ortodoxe - Bisericilor Ortodoxe cu privire la Europa. Îi sunt ele favorabile? Constituie Ortodoxia o forţă spirituală susceptibilă de a îmbogăţii Europa? Ar putea ea să contribuie în a-i da un elan spiritual de care are nevoie pentru a depăşii obstacolele şi greutăţile de care se loveşte construcţia ei?

Greutatea misterioasă a Ortodoxiei, acesta este titlul unui articol publicat în jurnalul *Le Monde* (iunie 1999) riscă să scufunde barca Europei? Europa se opreşte şi trebuie să se oprească acolo unde începe Ortodoxia, aşa cum afirma, nu demult, ministrul austriac Johannes Farnleitner? Răspunsul la aceste întrebări dificile, poate fi dat chiar de o mărturisire de credinţă.

Aşa cum ne îndeamnă simbolul de credinţă niceo-constantinopolitan pe care noi îl recunoaştem în cursul fiecărei Liturghii, credem că Biserica Ortodoxă în realitatea să profundă, esenţială transcede toate limitările etnice şi culturale din care o amintim şi pe cea Orient-Occident. Ea se recunoaşte ca fiind, împreună cu celelalte, după har, după vocaţia sa divină - dincolo de păcat şi de slăbiciunile umane ale membrilor săi - Trupul lui Hristos şi templu Duhului Sfânt, o comunitate chemată şi capabilă - tot după har să reunească toţi oamenii şi totul din om, de a aduna în unitatea catolică şi dinamică toate valorile umanităţii pentru ale oferi, în Hristos, prin Duhul Sfânt, binecuvântării Tatălui, care este izvorul necreat.

„Ale tale dintru ale Tale, Ţie Ţi-aducem de toate şi pentru toate", astfel sună la Euharistie rugăciunea Bisericii Ortodoxe care culminează în epicleză prin invocarea Duhului Sfânt.[12] Biserica Ortodoxă urează în acelaşi timp ca fiecare din Bisericile surori care o compun să trăiască din viaţa sa proprie, cu limba şi tradiţia sa unitatea şi diversitatea în lumina Treimii Celei Una. Această viziune inspirată nu putea oare să o aducă Biserica Ortodoxă Europei ce se construieşte, polifoniei complexe europene? În celebra icoană a Sfintei Treimi a lui Rubliov - comoară transmisă de Rusia de altădată umanităţii întregi - câteva cupole şi acoperişuri schiţate pe fundal simbolizează fragila cetate omenească care se ridică în strălucirea luminii ce se revarsă din cei trei îngeri.

În Est, speranţa de a fi asociat dezvoltării economice şi prosperităţii Europei Occidentale este generală. Dar drumul s-a dovedit a fi până acum destul de lung şi presărat cu capcane. De aceea la început de secol şi mileniu Europei Unite îi revine sarcina de a conduce cu o reflecţie hotărâtă despre incertitudinea contribuţiei sale în lume, de a înţelege că la un moment dat cei din vest au adus la cunoştinţă lumii drepturile omului, că nu a inspirat numai realizarea revoluţiei industriale şi apoi cea a informaticii, dar a şi impus desfigurarea naturii în numele bogăţiei materiale sau poluarea atmosferei. Este vorba de a înţelege că Occidentul a deschis în mod sigur calea către o imensă dezvoltare a ştiinţei şi tehnicii, dar a şi făcut-o cu un preţ foarte mare: acela al înlăturării oricăror experienţe umane foarte importante şi foarte complexe care s-au format de-a lungul mai multor milenii. Această Europă din care facem și noi parte de la 1 ianuarie 2007 trebuie să înceapă cu ea însăşi. În acord cu tradiţiile spirituale, ea trebuie să respecte ordinea superioară cosmică, care ne depăşeşte şi de asemeni ordinea morală ca şi consecinţă a acesteia.

Smerenia, bunăvoinţa, politeţea, respectul pentru ceea ce noi nu înţelegem, sentimentul profund de solidaritate cu ceilalţi, respectul faţă de orice alterităţi, voinţa de a face sacrificii sau acţiuni bune pe care numai veşnicia le va recompensa, această veşnicie care ne observă, liniştită, prin conştiinţa noastră - iată tot atâtea valori ce ar putea şi ar trebui să fie programul construcţiei europene. Construcţia europeană are nevoie de lansatori de poduri. Aceasta ar putea fi în mod special vocaţia diasporei ortodoxe, acelei, încă fragile, „ortodoxii occidentale" pe cale să se manifeste, în Europa de Vest (*va urma*).

[12] Vezi *Liturghier*, EIBMBOR, București, 2012, p. 160.

Obiceiuri şi tradiţii din zona Beiusului, însufleţite de amintirile copilului de-odinioară

Prof. Ioana Tomescu
Colegiul Tehnic *„Traian Vuia”* Oradea

În fiecare an, de fiecare dată şi parcă în acelaşi loc sufletu-mi tresare şi trăieşte cu toată făptura sa, în ciuda amorţelii de afară. Şi totul se întâmplă în anotimpul alb, în vremea colindelor, în ceas de mare sărbătoare creştină, dar mai ales în satul bunicilor. Satul TOTORENI înseamnă pentru mine un tărâm care abia acum, adult fiind, îl consider de basm pentru că acolo am trăit cele mai fermecătoare clipe: clipele copilăriei. Aproape în fiecare sfârşit de săptămână şi absoluţi prezenţi la fiecare vacanţă şi sărbătoare, lumea de-aici m-a pregătit pe mine şi pe fratele meu pentru viitor. Lăsaţi în grijă a doi bunici harnici, dar mai ales în grija unei bunici înţelepte, am primit educaţia bună, care împreună: munca, înţelegerea, omenia, credinţa, smerenia într-un tot unitar: FAMILIA. Însă satul Totoreni este o localitate că ori care alta din judeţul Bihor, comună Tărcaia, care din punct de vedere geografic este o localitate situată în Depresiunea Beiuşului, încadrându-se în zona pădurilor de foioase subzona stejarului. În zona de şes, plantele de cultură sunt: grâul, orz, ovăz, secară, porumb, cartofi, floarea soarelui, legume şi pomi fructiferi. Oamenii de-aici păstrează legătura strânsă prin organizarea specifică a locuinţelor ţărăneşti transilvănene din Ardeal, în prezent având aspect urbanistic. Fiecare casă este îmbrăcată din mâna femeilor care au ţesut feleguţe, „felegi de masă” şi covoare cuverturi în război.

Un simbol aparte este Biserica Ortodoxă veche cu hramul *Adormirea Maicii Domnului* construită în 1697 pictată de Simion Darabanţ în 1818.

Acest minunat loc va rămâne prezent în sufletul meu nu numai prin minunatele locuri pe care le-am străbătut de-a lungul anilor copilăriei, ci mai ales prin imaginea veşnică a bunicii şi a dibăciei mâinilor ei. De fiecare dată în fiecare an, oricât de aglomeraţi erau umerii bunicii cu trudă de pe tot parcursul anului nu lipsea coptul pâinii, al colacilor şi al pupilor frământaţi în copaia din lemn şi înşiraţi frumos pe ştergarul ţesut în războiul din tinda casei, aşezat apoi pe laviţa din lemn. Cu mâinile gârbovite, cu faţa brăzdată de trecerea timpului, dar cu multă dragoste se trezea dis-de-dimineaţă, când „pruncii” încă dormeau să facă focul, să aducă făina la încălzit, să fie numai bună pentru frământat. Aşa îşi pregătea bunica această activitate, de una singură sau ajutată de surate. Şi aşa i-a fost calculată toată viaţa... căci n-a fost întrebare din partea noastră care să nu aibă răspunsul

bunicii. Acest obicei era prezent în casa noastră nu numai la Crăciun, ci şi la Paşti sau alte sărbători creştine.

Astăzi, prin ochii unui adult, retrăiesc speranţa, bucuria, entuziasmul şi credinţa care au ca punct de intersecţie poarta casei bunicii mele, care acum, aşa cum ne avertiza prin vorbele-i înţelepte cândva, este încuiată. Totuşi ne adună pe toţi care astăzi, părinţi fiind, şi aflaţi departe de ceea ce se întâmpla odinioară în satul îmbătrânit, povestim copiilor noştri despre lumea care pentru noi era lipsită de griji. În reculegere scăpăm o lacrimă şi puţine sunt serile în care nu ne amintim cu drag de cea mai bună, harnică, înţeleaptă, credincioasă şi în acelaşi timp hazlie bunică care ţinea la rang înalt spiritul gospodăresc care încet pierde din supremaţie.

Cu corinda subsioară, cioplită de bunicul dintr-un lemn rezistent, dar elastic în acelaşi timp, porneam din casă-n casă cu colindatul, mai întâi băieţii, iar în a doua parte a zilei, fetele. Fiecare gazdă se arată de cu dimineaţă la poartă ca nu cumva vreo fată să calce pragul casei înaintea unui băiat sau bărbat, căci se consideră, superstiţios vorbind, ca tot anul gazdei îi va merge rău. Cu obraji rumeni, băteam toate uliţele satului cu colinda şi culegeam din casă-n casă „pupul'' (colacul) pe care-i înşiram pe corindă. Repertoriul colindelor era pregătit minuţios atât la şcoală cât şi acasă: *Trei Păstori, O, ce veste minunată!, Domn, Domn să-nălţăm...*

Tăiatul porcului se făcea cu mare fast, activitatea fiind programată din timp, anunţaţi vecinii şi rudeniile spre a sări în ajutorul gazdelor. Căci pe atunci oamenii se ajutau unii pe alţii, puneau umăr de la umăr, mână de la mână şi toţi erau mulţumiţi.

După post şi rugăciune, în casele ţăranilor venea Crăciunul, aşteptat cu masa încărcată care era agonisită din truda omului simplu. Copiii aşteptau Crăciunul prin farmecul sărbătorii şi nu neapărat prin apariţia Moşului.

Intratul în Biserică, în dimineaţa lui Crăciun se făcea cu noaptea-n cap mergeau de obicei bărbaţii din casă, iar femeile (în cazul nostru bunica şi mama) pregăteau ţuica fiartă, fierbeau sarmalele şi tăiau cozonacii, ca masa să fie servită în familie, cu bună credinţă, cu Tatăl Nostru şi cu binecuvântarea lui Dumnezeu.

Totul era minunat de la locuri şi oameni până la obiceiuri şi tradiţii. Astăzi, sub semnul cadourilor al Moşului Crăciun cât mai bogat cu obiecte de-o tehnologie cât mai avansată, cu multe cumpărături, aceste obiceiuri parcă se pierd.

Acum, că sunt şi eu părinte realizez de ce intersecţia frământărilor, întrebărilor, libertăţilor, frumuseţilor copiilor noştri este casa bunicilor... pentru că acolo este linişte, timp, înţelepciune şi belşug.

Zona Beiuşului cuprinde foarte multe obiceiuri şi tradiţii legate de cele mai importante praznice şi evenimente religioase de pe parcursul anului. Fiecare subzonă, din acest areal, are un specific aparte, o strălucire aparte în ritualul şi desfăşurarea obiceiurilor. Subzona Roşia, ca de

altfel şi celelalte: Budureasa, Pietroasă, Şoimi, Răbăgani păstrează şi astăzi obiceiurile arhaice şi religioase care pot fi foarte bine valorificate în serbările şi activităţile elevilor, în special prin evenimente: Naşterea Domnului, Învierea Domnului, Rusalii - rugăciunile pentru holde care au corespondent în mitologia populară Dodoloaia - ritual de invocare a ploii. Şcoala are un rol deosebit în păstrarea şi transmiterea obiceiurilor religioase şi laice ale strămoşilor noştri.

Naşterea Domnului- sărbătoarea bucuriei şi a dăruirii

Sărbătoarea Naşterii Domnului Iisus Hristos are o imensă încărcătură teologică şi duhovnicească. Este momentul zero în care începe „*viaţa cea nouă, viaţa în Hristos*", prin lucrarea Duhului Sfânt (PS Sofronie Drincec, Episcopul Oradiei), iar după cum ne spune stihul Învierii „*Aceasta este ziua pe care a făcut-o Domnul, să ne bucurăm şi să ne veselim într-ânsa*".

Şi cum să nu ne bucurăm noi oamenii de naşterea Pruncului Sfânt când întreaga natură, întregul Cosmos Îl tresaltă.

Naşterea Sa a redeschis drumul comunicării omului cu Dumnezeu, precum a fost mai înainte de căderea în păcat. Este sărbătoarea bucuriei şi a dăruirii. Să dăruim aproapelui nostru dragostea ce ni se revarsă din suflet, căldura sufletească care izvorăşte din lăuntrul nostru, sprijin moral şi material celor aflaţi în nevoi.

Cel mai mare dar primit de omenire a fost venirea în lume a Fiului lui Dumnezeu cu scopul de a dărui omului viaţa veşnică „ca oricine crede în El să nu moară, ci să aibă viaţă veşnică" (Ioan 3; 16), toate celelalte fiind daruri duhovniceşti „*darurile Duhului Sfânt, împărţite după a Sa voinţă*" (Evrei 2; 4).

Însuşi Pruncul Iisus, abia născut în ieslea din Peştera Betleemului, a primit daruri de la cei trei magi sosiţi acolo călăuziţi de stea: aur, smirnă şi tămâie adică simbolizând cele trei calităţi ale Mântuitorului: Arhiereu, Împărat şi Profet.

Praznicul Naşterii Domului este un prilej de înălţare sufletească de apropiere de Iisus Hristos, mai ales de către copii. Inocenţi, aceştia îşi însuşesc învăţăturile Sale şi se bucură nespus la primirea darurilor atunci când în sfânta seară de ajun vine Moş Crăciun.

Tot atunci se împodobeşte bradul, iar în jurul său creştinii cântă colinde străvechi venite din timpuri imemoriale, de pe vremea lui Bădica Traian.

În seara sfântă de Ajun cete de copii şi adulţi pornesc la colindat vestind prin glasul lor cristalin Naşterea Domnului.

Răsplata efortului depus constă în mere, nuci, dulciuri, cozonaci, cârnaţi, caldaboşi - fiecare creştin după starea materială.

Tudor Arghezi – între credință și tăgadă

Prof. Ramona Maria Urdea
Liceul Ortodox *„Episcop Roman Ciorogariu”* Oradea

1.Introducere

Una din laturile dominante ale poeziei argheziene stă sub semnul căutărilor filozofico-religioase. Ca toţi marii poeţi ai lumii, Arghezi a fost răscolit de-a lungul întregii sale vieţi de o serie de probleme fundamentale pentru cunoaşterea rostului omului pe pământ, a începuturilor existenţei acestuia în Univers, a perspectivelor care i se deschid, a morţii care pune capăt zbaterilor lui continui pentru înfrumuseţarea vieţii pe care vrea s-o clădească urmaşii săi. Până să ajungă la cunoaşterea şi însuşirea filozofiei materialist-ştiinţifice clarificatoare, poetul s-a războit cu fantomele Divinităţii şi morţii, ale vieţii viitoare - într-o luptă piept la piept, dramatică şi îndârjită, al cărei rod literar îl constituie unele dintre cele mai strălucitoare creaţii poetice argheziene. Ispita cunoaşterii, setea devorantă, biciuitoare de-a străpunge cu mintea necunoscutul, care, pe aceeaşi măsură cu care poetul se apropia de el, părea a se depărta de mijloacele de pătrundere şi de înţelegere ale lui, stă la baza unei mari părţi din opera de până la Eliberare a scriitorului.

Făcând o statistică a poeziei de inspiraţie religioasă din opera lui T. Arghezi, după ediţia din 1943, Şerban Cioculescu constată că aproximativ 60% din creaţia poetică argheziană „*poartă pecetea mai puternică sau mai slabă a problematicei religioase* ” („**Introducere în opera lui Tudor Arghezi**”, 1971). Dacă se adaugă şi episodul trecerii prin călugărie, ne aflăm în faţa unui caz unic în literatuta noastră, în care experienţei poetice a căutării lui Dumnezeu i se adaugă experienţa trăirii monahale.

Psalmii sunt expresia sublimată a căutării dialogului cu Dumnezeu, în libertatea absolută a omului de a alege calea apropierii de Divinitate. Într-o lume tot mai desacralizată, cum se anunţa cea în care poetul scrie psalmii, tânguirile psalmistului, stările de criză, momentele de exasperare ori de fericită regăsire de sine exprimă situaţia dramatică a condiţiei umane, supusă unor solicitări contradictorii.

Majoritatea psalmilor au fost creaţi în intervalul 1923-1927 şi au fost integraţi sumarului ”**Cuvintelor potrivite**„ , după ce apăruseră în „*Gândirea*” , ”*Lumea*„ , „*Adevărul literar* ” ş.a. O

generaţie poetică se afirmă în forţă după primul război mondial şi îşi face din tema religioasă o preocupare principală. V. Voiculescu publică în 1927 "**Poeme cu îngeri**,, , L. Blaga, în 1929, „**Lauda somnului**". În secolul al XIX-lea, poeţii noştri scriu rugăciuni (V. Cârlova, Gr. Alexandrescu, I. H. Rădulescu ş. a.), în secolul al XX-lea se manifestă o preferinţă pentru psalm. Al. Macedonski cu „**Psalmi moderni**" (1895), în care se mai păstrează atmosfera vechilor psalmi biblici. Psalmul interbelic filozofează, e creat de o conştiinţă problematizantă, hotărâtă să ia totul de la început şi să-şi pună întrebările fundamentale într-o lumină nouă.

2. Creaţia arghezianã

Motivul căutării Divinităţii, prezent în poezia arghezianã încă de la primele debuturi ale poetului, devine în *Psalmi* o obsesie tiranică, înfrigurată căutare care se prelungeşte până în *Stihuri de seară* şi *Hore* şi în multe alte poezii şi scrieri în proză ale poetului. Această dramă a căutărilor obsedante capătă în versurile din *Psalmi* o deosebită forţă a expresiei lirice. Psalmii arghezieni sunt monologuri ale celui - care - glăsuieşte-n pustiu. Monologul nu ajunge niciodată să devină dialog.

În psalmii arghezieni surprindem mai degrabă ecouri ale Vechiului decât ale Noului Testament. Poetul e un emul al acelor mitic-arhaici homines religioşi care s-au luat la harţă cu Domnul lor, l-au înfruntat, au violentat cerul, s-au luptat cu îngerul. Tonul său, în genere, este acela al unui Iov, bărbatul care nu cedează, nu acceptă nici un compromis, nici resemnare, care se-afirmă pe sine în faţa unui Iehova pierdut în tenebre şi tăcere. Cuvântul său este stârnit chiar în Tăcerea absolută căreia i se adresează şi în care se aude pierind.

În cultura modernă, *psalmul* este o specie lirică cu o accentuată factură filosofică. Acest tip de poezie s-a potrivit personalităţii arghezieneşa încât poetul a publicat în întreaga sa carieră 18 psalmi răspândiţi în toate volumele - de la „*Cuvinte potrivite*" (volumul de debut, în care apar 9 psalmi) până la ultimul volum publicat în timpul vieţii: plachetele „*Frunze*" şi „*Noaptea"* (când poetul trecuse de 80 de ani); majoritatea poemelor poartă titlul „*Psalm",* doar trei având titluri mai dezvoltate („*Psalmul mut*", „*Psalmul de taină", „Psalm de tinereţe*").

Psalmii arghezieni nu sunt "**cântece de slavă**" a divinităţii, ci meditaţii filozofice care adâncesc şi amplifică motive şi teme anunţate în alte poezii. Căutarea lui Dumnezeu nu are nimic mistic, ci porneşte dintr-o nevoie de înţelegere, de cunoaştere. „Limbajul, forma exterioară pot înşela. Fondul e un zbucium interior către eliberare, o necesitate de ordine şi de coerenţă."[1]

[1] M. Ralea, Prefaţă la volumul „*Versuri*" apărut în colecţia B.P.T., 1960, E.S.P.L.A., p.170

O primă sursă de inspiraţie a psalmilor arghezieni este livrescă, autorul cunoscând cei 151 de psalmi cuprinşi în „*Psaltire*”, atribuiţi, prin tradiţie, lui **David**, regele poet şi profet. Cuvântul *psalm* (termen de origine grecească > *psalmos* – „cântec”) desemnează o compunere poetică biblică, specifică vechilor evrei, având caracter de rugăciune, odă sau elegie sacră, acompaniată de harpă. Esenţialul în psalmii biblici este pledoaria pentru o existenţă spirituală înaltă, pentru o viaţă întru Dumnezeu.

La originea întregii poezii argheziene şi în special a psalmilor stau şi anii petrecuţi între zidurile mănăstirii Cernica. Această experienţă ascetică, atmosfera monastică, precum şi contactul cu o cultură din alt veac şi din alt orizont al spiritului, explică reforma totală a lexicului poetic. Se observă „o invazie de liturghii, de haruri, de aghiesme şi policandre, de utrenii şi psalmi, de canoane şi chinovii, de vecii, de miruri şi arhangheli, de heruvimi, oseminte, altare, de tămâie, cădelniţe, patrafire, un întreg repertoriu de imagini pe care nimeni până la el nu le întrebuinţase cu atâta stăruinţă şi care-l vor urmări pe fostul călugăr, ca o tiranică obsesie, până la moarte.”[2]

Apariţia *Psalmilor* în epocă a determinat critica literară să încerce să dezlege misterul personalităţii complexe a lui Tudor Arghezi şi să vadă dacă în spatele operei sale se ascunde un credincios sau un necredincios. Exegeţii mai vechi au văzut în ei o incontestabilă implicaţie religioasă, explicând legătura cu spiritualitatea creştin-ortodoxă. Comentatorii mai noi propun interpretări la polul opus, afirmând că Tudor Arghezi este un „spirit fundamental nereligios”[3], torturat de spaima de moarte şi de singurătate. Părerile sunt împărţite, dar însuşi faptul că necredinţa sau credinţa sa fac obiectul unor investigaţii de mare anvergură este suficient pentru a-l cataloga printre marii poeţi de inspiraţie religioasă.

Divinitatea arghezianǎ este un ideal absolut şi poate fi comparată cu Ideea lui Platon, cu Voinţa lui Schopenhauer, Demiurgul lui Eminescu, Marele Anonim al lui Blaga. Noutatea nu constă în năzuinţa spre absolut, ci în umana şi înfricoşătoarea dramă a imposibilităţii cunoaşterii totale. Zbaterea „între credinţă şi tăgadă” este o aventură a spiritului, drama unei conştiinţe temerare şi lucide din care se naşte implorarea şi dorul chinuitor al psalmistului: „Nici rugăciunea, poate, nu mi-e rugăciune / Nici omul meu nu-i poate omenesc / Ard către tine-ncet ca un tăciune / Te caut mut, te-nchipui, te gândesc".

„Ceea ce apare în ţesătura psalmilor nu sunt afecte, idei, reprezentări, ci situaţii arhetipale ale omului în faţa divinului.”[4]

În primul text liric cu titlul *Psalm* („*Aş putea vecia cu tovărăşie*”) omul este singur cu puterile sale. Atitudinea lui este de sfidare a divinităţii, încercând să făurească o lume nouă, fiind

[2] Al. George, *„Marele Alpha”*, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1970
[3] N. Manolescu, *„Tudor Arghezi, poet nereligios”*, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1971
[4] N. Balotă, *„Opera lui Tudor Arghezi”*, Editura Eminescu, Bucureşti, 1979, p.151

conştient de puterile şi ştiinţa lui. Poetul se identifică cu Orfeu, pentru care instrumentul răspunde docil apelului poetic: „Orişicum lăuta ştie să grăiască,/ De-o apăs cu arcul, de-o ciupesc de coarde.” Este convins că poartă în sine, „ca o chezăşie”, marele leac prin care poate îndepărta clipa morţii, şi-şi revendică accesul la vecie prin cuvântul său. Omul îşi asumă puterile creatorului, trăind în „tovărăşie” cu divinitatea, sfidând-o: „Pâinea nu mi-o caut să te cânt pe tine/ Şi nu-mi vreau cu stele blidu-nvăluit.” În finalul psalmului poetul se coboară în lumea materială, mistuit încă „de o neliniştită patimă cerească” şi-ncearcă să ascundă faptul că încrederea în Dumnezeu îi „dezmierdase” multe ceasuri ale singurătăţii: „Vreau să pier în beznă şi în putregai/ Ne-ncercat de slavă, crâncen şi scârbit/ şi să nu se ştie că mă dezmierdai/ Şi că-n mine însuţi Tu vei fi trăit.”

Psalmul „*Sunt vinovat că am râvnit*” este o provocare adresată divinităţii, aceasta fiind un alt mod, negativ, al invocării ei. Poetul îşi asumă „vinovăţia” de a râvni „mereu numai la fruct oprit”, dar aceasta nu conduce la o stare de căinţă ci, din contră, exprimă orgoliul celui care doreşte „bunurile toate”. Se-nţelege însă din acest Psalm că „bunurile toate” râvnite cu atâta înverşunare nu sunt cele lumeşti, ci marea ispită originară a căutării lui Dumnezeu.

Asemenea lui Lucifer, poetul are curajul să conteste divinitatea, modificându-i condiţia de excepţie. Ştie însă că săvârşeşte singurul păcat neiertat: „Păcatul meu adevărat/ E mult prea greu şi neiertat./ Cercasem eu cu arcul meu, Să te răstorn pe tine, Dumnezeu!/ Tâlhar de ceruri îmi făcui solia/ Să-ţi jefuiesc cu vulturii tăria.”

Cuvântul adresat cuiva se justifică prin răspuns, chiar dacă acesta reprezintă o interdicţie sau o condamnare. Provocarea psalmistului arghezian rămâne monolog, ea neprimind niciodată o replică sacră. Dumnezeu rămâne învăluit în tăcere. El nici măcar ca Logos nu este accesibil. O singură dată poetul pare a fi auzit, totuşi, un răspuns: „Ţi-am auzit cuvântul zicând că nu se poate!” Este acelaşi răspuns pe care, în „Luceafărul” lui Eminescu, Tatăl i-l dă nemuritorului Hyperion, când acesta îşi doreşte condiţia de creatură: „Îţi dau catarg lângă catarg,/ Oştiri spre a străbate/ Pământu-n lung şi marea-n larg,/ Dar moartea nu se poate.” Dacă însă eroul eminescian, reiniţiat în tainele înţelepciunii divine, până la urmă înţelege şi se resemnează, omul arghezian se dovedeşte incapabil de iluminare şi-şi continuă tânguirea şi reproşurile: „Pentru credinţă sau pentru tăgadă / Te caut dârz şi fără de folos / Eşti visul meu din toate cel frumos/ Şi nu-ndrăznesc să te dobor din cer grămadă.”

Drama omului nu se referă la absenţa unui Dumnezeu în sine, ci la absenţa oricărui semn concret prin care El ar putea să-i fie accesibil. Asemenea lui Iov şi psalmistului David, poetul are sentimentul părăsirii şi suferă că Dumnezeu şi-a întors faţa de la el, că l-a lăsat singur, că între El şi om a tras o perdea de nepătruns, că s-a învăluit într-o taină neagră, asemenea întunericului. Absenţa semnului revelator duce nu la necredinţă, ci doar la îndoială: „Eşti ca un gând, şi eşti şi nici nu eşti, / Între putinţă şi-ntre amintire.”

Psalmistul lui Arghezi e o natură de luptător, un spirit nonconformist şi îndrăzneţ care declară război deschis oricăror oprelişti: "Când mă găsesc în pisc / Primejdia o caut şi o isc / Mi-aleg poteca strâmtă ca să trec / Ducând în cârcă muntele întreg". Agnosticismul este resimţit ca o suferinţă acută care se descarcă aproape imediat într-un gest de rebeliune împotriva mărginirii condiţiei umane. Sfidând piedicile, ei se ridică împotriva cerului ca Prometeu: "Cu mine omenirea, Părinte, se va stinge? / Dă-mi pacea şi răbdarea s-o caut şi s-o cânt".

Încordarea urcă spre paroxism, fulgerele mâniei se înteţesc, de la avertisment trece la ameninţări: „Pentru credinţă sau tăgadă / Te caut dârz şi fără de folos / Şi te slujesc, dar Doamne, până când?"; ca apoi să vină cu o nouă provocare: „Singuri, acum, în marea ta poveste / Rămân cu tine să mă mai măsor / Fără să vreau să ies învingător / Vreau să te pipăi şi să urlu: este!".

Extraordinara zbuciumare între certitudine şi tăgadă, între lumina sufletului şi amurgul lui este învederată şi în "tare sunt singur, Doamne, şi pieziş! / Copac pribeag uitat în câmpie / Cu fruct amar şi cu frunziş / Ţepos şi aspru-n îndârjire vie".

Se observă, în toţi psalmii arghezieni, înverşunare, răzvrătire, titanism, demonism, chiar blasfemie, dar tăgadă absolută, definitorie nu se poate afla în psalmii lui Arghezi, care a încorporat în stihuri zbuciumul lui de-o viaţă lungă, o tensiune continuă care izvorăşte din alcătuirea lui spirituală caracterizată prin atitudini şi tendinţe contradictorii, aşa cum se autodefineşte în „Portret": „Cu o frunte dau în soare, cu celelalte-n noapte /.../ Sunt înger, sunt diavol şi fiară şi alte-asemeni / Şi mă frământ în sine-mi ca taurii-n belciug" şi, ca şi în „Rugăciunea unui dac" a lui M. Eminescu, Arghezi vorbeşte şi creează în numele omenirii întregi şi e gata să ia asupra-şi toată povara luptei pentru „bine, frumos şi adevăr": „În mine se deşteaptă o-ntreagă omenire / Sunt cei ce-au fost pe vremuri, sunt cei ce sunt acum / Câte-o grădină veche, surpată-n suvenire / Mi-aruncă dinainte belşuguri de parfum /.../ Şi voia mea de bine, frumos şi adevăr / Îngăduie să-şi ţie şi-acolo-n gânduri jugul / Simţindu-mi spinii frunţii ieşind cu răni prin păr / Sunt cel dintâi porunca s-o dau: Aprinde-ţi rugul."

„Dumnezeu, credinţă, negaţie, revoltă, nostalgie, limită existenţială, inspiraţie divină nu sunt simple «teme» în poezia lui Arghezi, ci expresia patetică a unor gânduri şi sentimente intime ce i-au brăzdat viaţa ca nişte fulgere dureroase. Chiar dacă pare în răspăr cu simţul comun, poezia lui trădează necontenit, de la un vers la altul, un homo religiosus cum nu avem un altul în întreaga literatură română."[5]

[5] Bartolomeu al Clujului, „*Mari poeţi de inspiraţie creştină*", Studii teologice 1-3 ianuarie-iunie 1994, Bucureşti, pag 34

Bibliografie:

M. Ralea, Prefaţă la volumul „*Versuri*” apărut în colecţia B.P.T., 1960, E.S.P.L.A.

Al. George, *„Marele Alpha”*, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1970

N. Manolescu, *„Tudor Arghezi, poet nereligios”*, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1971

N. Balotă, *„Opera lui Tudor Arghezi”*, Editura Eminescu, Bucureşti, 1979.

Ş. Cioculescu, *Introducere în poezia lui T. Arghezi*, Editura Minerva, Bucureşti, 1971

Norme tehnice de redactare a materialelor destinate publicării în revista „Dascălul creştin”

Materialele şi studiile trimise spre publicare trebuie să fie în conformitate cu normele ştiinţifice în vigoare.

Nu se vor publica materiale fără note bibliografice, bibliografie sau cu citări eronate.

Materialele pentru publicare vor fi trimise prin e-mail la adresa: dascalul.crestin@yahoo.com.

Pentru culegerea materialului se va utiliza editorul de texte Microsoft Word.

Nu se acceptă lucrările culese fără diacritice.

Setarea paginii: format A4, având următoarele margini: sus – 2 cm; jos – 2 cm; stânga – 2 cm; dreapta – 2 cm.

Textul de bază va fi cules cu fontul Times New Roman, corp 12, justify, la un rând şi jumătate (1.5 lines), iar notele bibliografice cu fontul Times New Roman, corp 10, la un rând (single); titlul cu fontul Times New Roman, corp 14, centrat (center), îngroşat (bold), iar numele şi prenumele autorului vor fi trecute la un rând sub titlu cu font Times New Roman, corp 12, aliniat la dreapta (align right), înclinat (italic). Sub numele autorului se va trece instituţia de învăţământ la care autorul activează cu fontul Times New Roman, corp 12, aliniat la dreapta (align right).

Paragrafele se vor distinge prin indentarea primului rând, și prin distanţare de paragraful anterior (6 pt.)

Indentarea primului rând al paragrafului se va face cu tab, nu cu spaţii.

Semnele de punctuaţie (. , ; : ! ? …) nu vor fi precedate de spaţiu, dar vor fi urmate de spaţiu.

După ghilimelele şi parantezele de deschidere nu se introduce spaţiu; ghilimelele vor fi „…“.

Pentru inserarea fracţiilor, formulelor matematice, ecuaţiilor, folosiţi editorul de ecuaţii al Microsoft Word.

Notele bibliografice vor fi inserate cu comanda *Insert Footnote* şi vor apărea la subsolul paginii. La finalul studiului nu se va mai indica bibliografia folosită, deoarece lucrările folosite apar în cadrul notelor de la subsol.

Notele bibliografice vor avea următorul format:

- Pentru cărţi:
  - Prenumele şi numele autorului,
  - Titlul lucrării (scris cu caractere italice)

- Volumul (dacă este cazul)
- Ediţia lucrării (dacă e cazul)
- Traducătorul cărţii
- Editura la care apare cartea
- Localitatea şi anul apariţiei cărţii
- Pagina citată

Exemplu:

Henri-Irénée Marrou, *Biserica în antichitatea târzie (303-604)*, ed. a II-a, trad. Roxana Mareş, Ed. Teora, Bucureşti, 1999, pp. 26-30.

- Pentru articole şi studii:
  - Prenumele şi numele autorului
  - Titlul articolului sau studiului (scris cu caractere italice)
  - Numele revistei în care apare articolul sau studiul
  - Numărul revistei şi anul apariţiei
  - Editura, localitatea şi anul apariţiei publicaţiei
  - Pagina citată

Exemplu:

Bogdan Popescu, *Simfonia bizantină. Eusebiu de Cezareea şi Sfântul Ioan Hrisostom*, în Orizonturi teologice, anul III, nr. 4/octombrie-decembrie 2002, Ed. Universităţii din Oradea, Oradea, 2002, p. 179.

Precizarea paginii: „p.“ când este vorba despre o singură pagină, „pp.“ când este vorba despre mai multe. Indicaţiile în latină (*idem, op. cit., ibidem, sqq.* etc.) vor fi trecute cu caractere italice.

În redactarea materialelor va fi folosit sistemul ortografic cu „â“ şi „sunt“, precum şi normele ortografice impuse de *Dicţionarul ortografic, ortoepic şi morfologic al limbii române*, Editura Academiei Române, Bucureşti, 2005.

Lista de abrevieri uzuale:

cf. = confer (compară)

e.g. = exempli gratia (de exemplu)

ed. (ediţia, editor; plural: eds)

et al. = et alii (şi alţi autori)

sq./sqq. = sequens (şi pagina/paginile următoare)

ibid. = ibidem (în acelaşi loc; se foloseşte într-o trimitere care urmează imediat după o altă trimitere la aceeaşi operă; este urmată de numărul paginii la care se trimite)

id. = *idem* (acelaşi; se foloseşte într-o trimitere care urmează după o alta în care s-a folosit *ibid*., atunci când se trimite la aceeaşi operă, aceeaşi pagină; nu mai este urmată de numărul paginii)

i.e. = *id est* (adică)

infra (mai jos)

ms. = *manuscriptum* (manuscris; plural: *mss.*)

op. cit. = *opere citato* (opera citată)

loc. cit. = *loco citato* (similar cu *op. cit.*, dar folosit numai atunci când trimiterea este la aceeaşi pagină ca în trimiterea anterioară)

passim (pe alocuri)

supra (mai sus)

vol. (volumul, volumele)

Semnatarii studiilor îşi asumă responsabilitatea pentru conţinutul acestora!